

เอกสารประกอบรายงาน

โครงการประชุมสัมมนารายงาน

ความก้าวหน้าครั้งที่ 2/2555

จัดทำโดย

“ศูนย์ส่งเสริมและประสานงานการวิจัย

เพื่อการปกครองตนเองของท้องถิ่น

(สปวท.) 2555”

เสนอต่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

มกราคม 2556

สารบัญ

	หน้า
รายงานสรุปการประชุมสัมมนา โครงการประชุมสัมมนารายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2/2555	1
ภาคผนวก ก โครงการและกำหนดการ	10
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	15
ภาคผนวก ค เอกสารบรรยายรายงานวิจัยจำนวน 6 โครงการ	18

รายงานการประชุมสัมมนารายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2/2555
โครงการวิจัยภายใต้ศูนย์ส่งเสริมการปกครองตนเองของท้องถิ่น (สปวท.)
วันพุธที่ 3 ตุลาคม 2555
ณ ห้องประชุม 1 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย อาคาร SM Tower

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย
2. ศ.ดร. สมชัย ฤชุพันธุ์

เริ่มประชุมเวลา 09.30 น.

ดร.สุรสวัสดิ์ หุ่นพยนต์ ผู้ประสานงานโครงการศูนย์ส่งเสริมและประสานงานการวิจัยเพื่อการปกครองตนเองของท้องถิ่น (สปวท.) กล่าวรายงานวัตถุประสงค์การจัดการประชุมสัมมนารายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2/2555 ของโครงการวิจัยภายใต้ศูนย์ส่งเสริมและประสานงานการวิจัยเพื่อการปกครองตนเองของท้องถิ่น

ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ผู้อำนวยการฝ่าย สกว. กล่าวเปิดการประชุมประชุมสัมมนารายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2/2555

การนำเสนอรายงานผลการวิจัย เรื่อง “บทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอในมิติการคัดเลือกของจังหวัดนราธิวาส” โดย อาจารย์สะอือรี วารี

ทั้งนี้ที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอในมิติการคัดเลือกของจังหวัดนราธิวาส มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รศ.ดร.อิสรา ศานติศาสน์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความเห็นดังต่อไปนี้

1. การเขียนวรรณกรรมอ้างอิง (Rive Literature) มีการเขียนได้ดี และคณะวิจัยยังกลับยืนยันว่าหลักการของกระบวนการชูรอไม่หลักการของประชาธิปไตย ทั้งนี้หลักการประชาธิปไตยของศาสนาอิสลาม คือ ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้ที่มีความรู้ด้านศาสนาเป็นผู้นำ เพราะหลักการของกระบวนการชูรอเป็นหลักของความศรัทธา

2. การเขียนรายงานควรทำให้ข้อมูลในแต่ละส่วนเชื่อมโยงกัน และผู้วิจัยควรใช้ภาษาที่เป็นภาษากลาง และในส่วนที่เป็นภาษาเฉพาะให้เขียนคำอธิบายไว้เป็นอ้างอิงด้านล่างเพื่อให้ผู้อ่านงานวิจัยสามารถเข้าใจง่ายขึ้น เพราะผู้อ่านส่วนใหญ่ไม่เข้าใจภาษาของมุสลิม

3. ในรายงานควรกล่าวนำด้วยว่า “ชูรอ” คืออะไร มีหลักการ กระบวนการอย่างไร เพราะผู้อ่านส่วนใหญ่ไม่เข้าใจหลักเหมือนชาวอิสลาม

4. เนื่องจากรายงานมีเรื่องของประชาธิปไตย ทั้งนี้ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญฉบับหนึ่งที่ทำลายระบบของอิสลาม เพราะอิหม่ามที่เลือกตั้งมายังเป็นเรื่องของกระบวนการทางการเมือง เพราะกระบวนการเลือกตั้งนี้ไม่ได้เป็นของกระบวนการชুরอ 100% ผู้วิจัยมีความเห็นอย่างไรกับกระบวนการนี้

5. การเขียนอ้างอิงยังเขียนไม่สมบูรณ์

6. เรื่องบทบาททางศาสนาสุลิมมีทั้ง บทบาทหน้าที่ทางการปฏิบัติทางสังคม และบทบาทหน้าที่ปฏิบัติทางศาสนา อยากให้ผู้วิจัยเขียนรายละเอียดให้ชัดเจน

นายจาตุร อภิชาติบุตร อติตรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีความเห็นดังต่อไปนี้

1. ประเด็นของการวิจัย คือ กระบวนการคัดเลือกผู้นำศาสนาโดยวิธีชुरอ ซึ่งขัดกับระบบประชาธิปไตยของประเทศไทย

2. อยากให้ผู้วิจัยเพิ่มเติมในส่วนของจุฬาราชมนตรีว่ามีบทบาทหน้าที่อย่างไร

3. งานวิจัยเรื่องนี้ต้องการให้แสดงให้เห็นว่าจะเลือกคนดีมาปกครองบ้านเมืองโดยวิธีชुरอตามหลักของศาสนาอิสลามเพื่อให้เป็นผู้นำที่เกิดจากการยอมรับนับถือ ทั้งนี้ผู้วิจัยควรเขียนกระบวนการให้ชัดเจนเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ

4. เรื่องของการปรับปรุงรายงานผู้วิจัยต้องทำให้รายงานมีความเชื่อมโยงกัน และใช้ภาษาที่เป็นภาษากลางถ้าเป็นภาษาเฉพาะควรเขียนคำอธิบายไว้ด้านล่าง

5. ควรตรวจสอบความถูกต้องของรายงานเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์

ผศ.ดร.วิศาล บุปผเวส ที่ปรึกษาฝ่ายความสัมพันธ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) มีความเห็นดังต่อไปนี้

1. บทบาทของกระบวนการชुरอจะเชื่อมโยง และเกิดการยอมรับในระบบโครงสร้างของท้องถิ่นที่มีอยู่ รวมทั้งผู้นำมุสลิมจะยอมรับและดำเนินการได้ดีแค่ไหน ด้วยวิธีใด การคัดเลือกผู้นำโดยวิธีชुरอนี้จะสะท้อนบทบาทหน้าที่ของผู้นำมุสลิมได้ดีแค่ไหน

2. ผู้วิจัยจะหาช่องทางหรือกระบวนการที่จะให้ผู้นำมุสลิมใช้กระบวนการชुरอในการขับเคลื่อนให้เป็นวิธีการเลือกตั้งในอุดมคติต่อไป

3. ในทางปฏิบัติไม่สามารถทำได้ตามอุดมคติทั้งหมด เพราะความเป็นจริงแล้วทำได้ยากมาก ดังนั้นต้องไปศึกษาข้อเท็จจริงว่าจะมีหนทางใดที่จะสามารถทำให้กระบวนการชुरอเป็นจริงได้ ทั้งนี้ถ้าผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามแล้วควรจะวิเคราะห์ผลว่ามีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างในกระบวนการชुरอ

4. ในแง่ของกระบวนการผู้วิจัยได้จับประเด็นจากการสัมภาษณ์ ควรจะลงรายละเอียดเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาคำถามว่าสามารถตอบโจทย์การวิจัยได้ครบถ้วนหรือไม่

ศ. (พิเศษ) ดร. สมชัย ฤชุพันธุ์ ประธานมูลนิธิสถาบันพัฒนาสยาม มีความเห็นดังนี้

1. การเขียนรายงานควรมีค่านิยมของกระบวนการชुरอให้มีความชัดเจน ว่ามีกระบวนการ และวิธีการดำเนินการอย่างไร
2. ผู้วิจัยควรอธิบายกระบวนการชुरอว่ามีข้อดี/ข้อเสีย อย่างไร และควรเน้นว่าจะสร้างการยอมรับที่แตกต่างกันได้อย่างไร
3. การเขียนรายงานควรเขียนภาษาที่เป็นภาษากลาง ถ้าเป็นศัพท์เฉพาะควรเขียนอธิบายไว้ด้านล่าง
4. จะทำอย่างไรให้กระบวนการชुरอให้เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องได้ ต้องวิเคราะห์ให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดการยอมรับ

ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีความเห็นดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยต้องอธิบายหลักการชुरอให้มีความชัดเจน ว่ามีกระบวนการ และวิธีการดำเนินการอย่างไร
2. การตีความของศาสนาอิสลามในกระบวนการชुरอมีความขัดแย้งกับศาสนาอิสลามควรเขียนรายละเอียดให้ชัดเจน
3. ในการดำเนินของโครงการนี้ต้องมี 3 ด้านดังนี้
  - 3.1 **หลักคิด** กระบวนการชुरอกับกระบวนการประชาธิปไตยมีหลักการอย่างไร การคัดเลือกผู้นำท้องถิ่นมีข้อขัดแย้งหรือสอดคล้องกันอย่างไร บทบาทผู้นำมีหน้าที่อย่างไร และในประเทศที่เป็นมุสลิมมีการจัดการและวางหลักการอย่างไร
  - 3.2 **ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง** การเขียนรายงานผู้เขียนอ้างว่าผู้นำมุสลิมและอิหม่ามมีความเห็นไม่ถูกต้องเป็นเนื้อความที่ไม่สมควรเขียน แต่ควรเขียนว่าผู้นำมุสลิมและอิหม่ามมีความคิดเห็นอย่างไร และการได้มาของผู้นำได้มาอย่างไร อิหม่ามกับนายก อบต. ใครเป็นผู้นำประชาชนมากกว่ากัน และประชาชนเชื่อถือใครมากกว่ากัน และแต่ละฝ่ายมีความคิดอย่างไร
  - 3.3 **การวิเคราะห์และเสนอแนะของโครงการ** ในการเขียนรายงานท่ามกลางระบบประชาธิปไตย ผู้วิจัยควรเขียนแยกส่วนว่าส่วนใดคือความจริง ส่วนใดคือข้อคิดเห็นเพื่อเป็นการป้องกันตัวเองของผู้วิจัย
4. งานวิจัยนี้ควรเปิดมุมมองและตั้งคำถามให้สังคมมุสลิมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดการยอมรับของประชาชนต่อไป

การนำเสนอรายงานผลการวิจัย เรื่อง “ระบบการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ ของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน” โดย อาจารย์พิทยา พานทอง

ทั้งนี้ที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการระบบการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ ของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน

พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นายพงศ์โพยม วาศภูติ อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย มีข้อคิดเห็นดังนี้

1. หลักคิดในการถูกตรวจสอบมีทฤษฎีเป็นอย่างไร ในการดำเนินการจริงมีการปฏิบัติอย่างไร
2. การเขียนรายงานในส่วนของที่มา วิวัฒนาการการตรวจเงินแผ่นดิน ควรเขียนให้กระชับ
3. เรื่องของการตรวจติดตามมีประเด็นน่าสนใจหลายๆเรื่อง ควรวิเคราะห์ออกมาให้ชัดเจน และตรงประเด็นให้มากที่สุด
4. ในการเขียนรายงานผู้เขียนควรมีตัวเลขในการสนับสนุนงานวิจัย เพราะถ้ามีข้อมูลตัวเลขอ้างอิงจะทำให้งานวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้น

นายพรชัย ไควสุรัตน์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีข้อคิดเห็นดังนี้

1. ท้องถิ่นเป็นหลักของการกระจายอำนาจมีการกำกับดูแลโดยผู้ว่า นายอำเภอ การตรวจสอบในกระบวนการต่างๆ ท้องถิ่นมีความพร้อมหรือไม่
2. เกณฑ์การตรวจสอบมีความแน่นอนและเหมือนกันทุกครั้งหรือไม่
3. มาตรฐานการตรวจสอบ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบก่อนดำเนินการ หลังดำเนินการ และระหว่างการดำเนินการ ต้องมีมาตรฐานที่ชัดเจน และมีคำแนะนำให้กับหน่วยงานเพื่อให้เกิดความถูกต้อง

ศ. (พิเศษ) ดร.สมชัย ฤชุพันธุ์ ประธานมูลนิธิสถาบันพัฒนาสยาม มีข้อคิดเห็นดังนี้

1. การตรวจสอบของ สตง.เป็นการตรวจสอบความถูกต้อง แต่ไม่ได้ดูว่าการตรวจสอบนั้นตรงตามจุดประสงค์หรือไม่
2. ผู้วิจัยควรเขียนบทบาทหน้าที่ของ สตง. ว่าแต่ละบทบาทหน้าที่ทำแล้วได้ผลอย่างไร ตรวจสอบแล้วจะได้ทราบอะไร และได้รับอะไรจากการตรวจสอบ รวมทั้งมีความจำเป็นอย่างไรในการตรวจสอบ

ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีข้อคิดเห็นดังนี้

1. การตรวจสอบต้องมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน ชัดเจน และอยู่ในระเบียบเดียวกัน
2. การตรวจสอบทุจริต และความมุ่งหมายของทุกส่วนไม่มีฝ่ายใดอยากให้เกิดการทุจริต ทั้งนี้ต้องมีช่องทางการออกแบบเพื่อให้คนทำงานสามารถเดินต่อไปได้ นักวิจัยควรวิเคราะห์ว่าจะทำอย่างไรให้การตรวจสอบสามารถขยับเดินไปข้างหน้าได้

การนำเสนอรายงานผลการวิจัย เรื่อง “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภาคประชาชนและการขยายพื้นที่ทางการเมืองของประชาชน” โดย อาจารย์ชัยพงษ์ สำเนียง

ทั้งนี้ที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภาคประชาชนและการขยายพื้นที่ทางการเมืองของประชาชน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นายพงศ์โพยม วาศภูติ อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย มีข้อคิดเห็นดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนกับ อปท. มีความร่วมมืออย่างไรบ้าง และ อปท.ทำหน้าที่ตามกฎหมายหรือไม่
2. พื้นที่ทางการเมืองคืออะไร ผู้วิจัยต้องการอะไร การนำเสนอยังไม่ชัดเจน
3. การเขียนรายงานควรปรับปรุงเรื่องของถ้อยคำในการเขียน และควรจัดเรียงและเจาะประเด็นให้ถูกต้อง เพื่อให้การอ่านไหลลื่น และสอดคล้องกัน รวมทั้งจะทำให้รายงานมีความสมบูรณ์ และเป็นการป้องกันตัวของผู้วิจัยอีกด้วย
4. การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยควรเปิดพื้นที่ทางการเมือง สร้างรูปแบบ วิถีชุมชนที่น่าสนใจ แล้วนำมาสรุปเป็นบทเรียนและข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปดำเนินการต่อยอดได้

ผศ.ดร.วิศาล บุพบเวส ที่ปรึกษาฝ่ายความสัมพันธ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) มีความเห็นดังต่อไปนี้

1. จุดเด่นของงานวิจัยคือ การเขียนวรรณกรรมที่มีการเดินเรื่องที่สอดคล้องกัน และนำองค์ความรู้จากการวิจัยมาดำเนินการต่อ
2. กระบวนการเข้าสู่อำนาจของแต่ละ อปท. ที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมีกระบวนการอย่างไร และประชาชนได้รับประโยชน์อย่างไร และแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันอย่างไรควรทำเป็น Case Study
3. ประชาชนจะเข้าสู่กระบวนการใช้อำนาจได้อย่างไร และจะได้รับสิทธิประโยชน์อย่างไร

ดร.กนต์ธีร์ นุชสุวรรณ ผู้ช่วยผู้ประสานงานโครงการศูนย์ สปวท. มีความคิดเห็นดังนี้

1. การนำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไม่ประติดประต่อและสอดคล้องกัน ข้อมูลเชิงพื้นที่ และประเด็นการดำเนินการไม่ตอบโจทย์การวิจัย
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนผู้วิจัยยังเขียนรายงานไม่ชัดเจน ทั้งนี้ผู้วิจัยควรวิเคราะห์ผลการวิจัยเพื่อตอบโจทย์วิจัย

ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีความคิดเห็นดังนี้

1. ผู้วิจัยควรเขียนรายงานให้เรียงลำดับประเด็นให้ต่อเนื่องและสอดคล้องกัน เพื่อให้รายงานสมบูรณ์และมีความเข้าใจมากขึ้น
2. การเขียนรายงานควรใส่อ้างอิงถ้ามีการนำคำสัมภาษณ์ของบุคคลที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์มาใส่ด้วย เพราะถ้าผู้วิจัยยกมาใส่เลยจะไม่น่าเชื่อถือและผู้อ่านจะคิดว่าเป็นความเห็นของผู้วิจัย

ศ. (พิเศษ) ดร.สมชัย ฤชุพันธุ์ ประธานมูลนิธิสถาบันพัฒนาสยาม มีความเห็นดังนี้

1. โจทย์วิจัยมีความชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจะทำการอย่างไรจึงจะสามารถตอบโจทย์วิจัยได้อย่างตรงประเด็น และครบถ้วนทุกโจทย์การวิจัย
2. วิธีการเขียนรายงานยังเขียนไม่เป็นรูปธรรม และยังไม่ตอบโจทย์การวิจัยอย่างตรงประเด็น

3. การเขียนรายงานควรนิยามคำให้ชัดเจน ว่าคืออะไร มีลักษณะเป็นอย่างไร และค่านิยมของการกระจายอำนาจเป็นการเพิ่มพื้นที่ทางการเมืองของประชาชนควรอธิบายและมีหลักฐานประกอบให้ชัดเจน

4. ในรายงานฉบับนี้ยังไม่เน้นเรื่องบทบาทและการกระจายอำนาจว่าจะช่วยแก้ปัญหาของการรวมศูนย์อำนาจของประเทศไทยอย่างไร

การนำเสนอรายงานผลการวิจัย เรื่อง “การศึกษาเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ คำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งขัดหรือแย้งกับการกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542” โดย ส.ต.ท. มนตรี แดงศรี

ทั้งนี้ที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภาคประชาชนและการขยายพื้นที่ทางการเมืองของประชาชน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยใช้รอบความคิดแคบเป็นกรณีที่ มีกฎหมายแย้งกับรัฐธรรมนูญเป็นเรื่องที่ถูกต้อง ในบทสุดท้ายถ้าผู้วิจัยทำได้ควรจะมีกฎ ระเบียบหรือเปล่า วิธีคิด เป็นเรื่องคนหรือรัฐธรรมนูญ

2. การกักถ่ายโอน2542 ถูกต้องหรือเปล่า ควรจะถ่ายโอนไปอยู่ที่ไหน

3. กฎหมายที่ขัดแย้งมีครบหรือยัง และ อยากให้กล่าวถึงกฎหมายลูกให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

4. ต้องหาทฤษฎีมาสนับสนุนการกำกับดูแล

5.อยากให้ผู้วิจัยเสนอให้กฎระเบียบบริหารราชการท้องถิ่นมีความอิสระ และถ้าอยากให้ท้องถิ่นเป็นอิสระท้องถิ่นต้องหาเงินเองด้วย

6. เรื่องงบอุดหนุนไม่ควรมียารการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจมากกว่าเงินอุดหนุนทั่วไป เสนอให้ชี้เงินอุดหนุนเฉพาะกิจอปท.เร่งด่วน

7.ในรายงานการวิจัยอยากให้มีความเห็นในแต่ละประเด็นประกอบด้วย ควรตีกรอบในงานวิจัยนี้ จะต้องทำอย่างไร กำหนด Scope ขอบเขตให้มีความชัดเจน

8. เรื่องทั่วไปที่เสนอ การออกกฎ ระเบียบ ความสัมพันธ์ รัฐยอมรับกฎทั่วไปหรือไม่ หรือจะเกิดขึ้นได้หรือไม่

9. กฎ ระเบียบของท้องถิ่น ไม่ควรมีมาตรฐานเดียว ต้องมีกฎระเบียบแต่ละท้องถิ่น

10. คำว่า หนังสือสั่งการ ควรเปลี่ยน หนังสือแนะนำ จะช่วยแก้ปัญหาได้เยอะ

11. ระดับการตีความเรื่องเจตนารมณ์ อาจมีแนวโน้มโดนนักกฎหมายขัดแย้ง เนื่องจากตีความผิด

12. กฎระเบียบ ที่ออกมาตามเจตนารมณ์การกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นควรเป็นอย่างไร หน่วยที่สนับสนุนเป็นอย่างไร

13. ปัญหาด้านกฎหมายที่ขัดหรือแย้ง มีลักษณะของการที่มีอำนาจให้เต็มให้สมบูรณ์

ทั้งนี้เมื่อโครงการวิจัยภายใต้ศูนย์ สปวท. ได้รายงานความก้าวหน้าและได้รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความเห็นของแต่ละโครงการแล้วนั้น ผู้ประสานงานโครงการศูนย์ สปวท. ได้ขอให้ทุกโครงการวิจัยโปรดปรับแก้ไขเพื่อให้รายงานมีความสมบูรณ์และครบถ้วนต่อไป

ปิดประชุมเวลา 16.00 น.

นางสาวพิชญพร จำปาทอง

ผู้สรุปรายงานการประชุม

โครงการประชุมสัมมนารายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2/2555
วันพุธที่ 3 ตุลาคม 2555 เวลา 09.00 – 15.35 น.
ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
อาคาร เอส เอ็ม ทาวเวอร์ ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร
๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑

หลักการและเหตุผล

ศูนย์ส่งเสริมและประสานงานการวิจัยเพื่อการปกครองตนเองของท้องถิ่น (สปวท.) สถาบันพัฒนาสยาม ได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนากิจการวิจัยและพัฒนาในเรื่องการปกครองตนเองของท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) อย่างต่อเนื่อง

การจะขยายผลของการวิจัยและพัฒนาให้เกิดประโยชน์อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่จะเกิดการปกครองตนเองของท้องถิ่นให้ปรากฏเป็นจริงได้นั้น สามารถกระทำได้หลายรูปแบบด้วยกัน การนำเสนอรายงานความก้าวหน้างานวิจัย เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้บริหารท้องถิ่น เป็นรูปแบบหนึ่งของการขยายผลการวิจัย ซึ่งก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และปรับใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากผลการวิจัยได้เป็นอย่างดี อันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะสามารถบริหารจัดการ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนา ภายใต้การสนับสนุนติดตามของศูนย์ สปวท. ที่มีกำหนดเสร็จสิ้นในปีงบประมาณ 2555
2. เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ บุคลากรของ สปวท. ที่เข้าร่วมโครงการ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการ

1. นักวิจัยภายใต้การกำกับดูแล ของศูนย์ สปวท. ที่ได้ดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้น เมื่อ 14 กันยายน 2555 ตามสัญญา กับ สกว. รวม 6 โครงการ มีโอกาสนำเสนอรายงานผลการดำเนินการวิจัย เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้อง
2. ผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อผลงานโครงการวิจัย เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการดำเนินงานโครงการวิจัยแต่ละโครงการ

3. ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย และผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา ร่วมกันแลกเปลี่ยน ความรู้ ประสบการณ์และ
เสนอความคิดเห็นอันเกี่ยวเนื่องกับประเด็นการศึกษาวิจัย ด้านการกระจายอำนาจ การปกครองตนเองของ
ท้องถิ่นและการพัฒนาวิทยาศาสตร์การพัฒนากการปกครองตนเองของท้องถิ่น

4. นักวิจัยผู้รับผิดชอบโครงการวิจัย พิจารณาปรับปรุงแก้ไขรายงานการวิจัย ตามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงวุฒิ แล้วนำเสนอรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อ สกว.ต่อไป

ระยะเวลาดำเนินงาน 1 วัน ในวันพุธที่ 3 ตุลาคม 2555 เวลา 09.00 – 15.35 น.

สถานที่ ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) อาคาร เอส เอ็ม ทาวเวอร์ ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถขยายผลการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาของศูนย์ สปวท. สู่กลุ่มบุคคล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรที่สนใจในประเด็นการกระจายอำนาจ การปกครองตนเองของท้องถิ่น รวมทั้งสามารถสร้างและพัฒนาศักยภาพความรู้ด้านการปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและการปกครองตนเองของท้องถิ่น

aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa

รายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย
ภายใต้ศูนย์ส่งเสริมการปกครองตนเองของท้องถิ่น (สปวท.) ครั้งที่ 2/2555
วันพุธที่ 3 ตุลาคม 2555 เวลา 09.00 - 15.35 น.
ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
อาคาร SM Tower ถ.พหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

09.00 น.	ลงทะเบียนรับเอกสาร
09.30 น.	เปิดการประชุม โดย ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
09.35 – 10.00 น.	1. นักวิจัยนำเสนอรายงานผลการวิจัย เรื่อง “บทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอในมติการคัดเลือกของจังหวัดนราธิวาส” โดย อาจารย์สะอ็อรี วาลี
10.00 – 10.20 น.	ผู้ทรงคุณวุฒินำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ โดย นายจาตุร อภิชาติบุตร, ผศ.ดร.วิศาล บุปผเวส และ รศ.ดร.อิสรา ศานติศาสน์
10.20 – 10.35 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
10.35 – 11.00 น.	2. นักวิจัยนำเสนอรายงานผลการวิจัย เรื่อง “ระบบการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน” โดย อาจารย์พิทยา พานทอง
11.00 – 11.20 น.	ผู้ทรงคุณวุฒินำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ โดย นายพงศ์ไพบยม วาศภูติ, นายจาตุร อภิชาติบุตร และ นายพรชัย ไควสุรัตน์
11.20 – 11.45 น.	3. นักวิจัยนำเสนอรายงานผลการวิจัย เรื่อง “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภาคประชาชนและการขยายพื้นที่ทางการเมืองของประชาชน” โดย นายชัยพงษ์ สำเนียง
11.45 – 12.05 น.	ผู้ทรงคุณวุฒินำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ โดย นายพงศ์ไพบยม วาศภูติ, ผศ.ดร.วิศาล บุปผเวส และ นายพรชัย ไควสุรัตน์
12.05 – 13.05 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.05 – 13.30 น.	4. นักวิจัยนำเสนอรายงานผลการวิจัย เรื่อง “การศึกษาเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งขัดหรือแย้งกับการกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติกำหนดแผน
และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542”

โดย ส.ต.ท.มนตรี แดงศรี

- 13.30 – 13.50 น. ผู้ทรงคุณวุฒินำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ
โดย นายพงศ์โพยม วาศภูติ นายจาดูร อภิชาติบุตร
- 13.50 – 14.15 น. 5. นักวิจัยนำเสนอรายงานผลการวิจัย เรื่อง “การจัดการขยะข้ามแดนแบบ
บูรณาการเชิงพื้นที่ เขตเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”
โดย นายรักษันรินทร์ แก้วมีศรี
- 14.15 – 14.35 น. ผู้ทรงคุณวุฒินำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ
โดย นายพงศ์โพยม วาศภูติ, ผศ.ดร.วิศาล บุปผเวส
- 14.35 – 14.50 น. พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
- 14.50 – 15.15 น. 6. นักวิจัยนำเสนอรายงานผลการวิจัย เรื่อง “การกระจายอำนาจกับการเสริมสร้าง
ความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดอุบลราชธานี”
โดย อาจารย์ญาเรศ อัครพัฒนานุกุล
- 15.15 – 15.35 น. ผู้ทรงคุณวุฒินำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ
โดย นายจาดูร อภิชาติบุตร ผศ.ดร.วิศาล บุปผเวส
- 15.35 น. ปิดการประชุมสัมมนา

หมายเหตุ กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเวทีรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2/2555
วันพุธที่ 3 ตุลาคม 2555
ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
อาคารเอส เอ็ม ทาวเวอร์ ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1	ศ. (พิเศษ) ดร. สมชัย ฤชุพันธุ์	ประธานมูลนิธิสถาบันพัฒนาสยาม
2	นายพงษ์โพยม วาศภูติ	อดีตนายกรัฐมนตรี
3	นายจาตุร อภิชาติบุตร	อดีตรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
4	ผศ.ดร.วิศาล บุพัฒน์	ที่ปรึกษาฝ่ายความสัมพันธ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)
5	รศ.ดร.อิสรา ศานติศาสตร์	คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6	นายพรชัย โคสุรัตน์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

นักวิจัยภายใต้โครงการศูนย์ สปวท.

7	อาจารย์เสสสีรี วาสิ	หัวหน้าโครงการบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอในมิติการคัดเลือกของจังหวัดนราธิวาส
8	อาจารย์พิทยา พานทอง	หัวหน้าโครงการระบบตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน : กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน
9	นายชัยพงษ์ สำเนียง	หัวหน้าโครงการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภาคประชาชนและการขยายพื้นที่ทางการเมืองของประชาชน
10	ส.ต.ท.มนตรี แดงศรี	หัวหน้าโครงการการศึกษาเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ คำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งขัดหรือแย้งกับการกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542
11	นายรักษณรินทร์ แก้วมีศรี	หัวหน้าโครงการการจัดการขยะข้ามแดนแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ เขตเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

12 อาจารย์ญาเรศ อัครพัฒนานุกูล

หัวหน้าโครงการการกระจายอำนาจกับการเสริมสร้างความ
เข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน : กรณีองค์การบริหารส่วน
ตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

13 ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย

รองผู้อำนวยการ

14 นางสาวเบญญาภา มารินทร์

เจ้าหน้าที่สนับสนุนโครงการ

โครงการศูนย์ สปวท.

15 รศ.สุรัสวดี หุ่นพยนต์

ผู้ประสานงานโครงการ

16 ดร.กนต์ธีร์ นุชสุวรรณ

ผู้ช่วยผู้ประสานงานโครงการ

17 นางสาวจิราพร ธารรัตน์สุวรรณ

เจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการ

18 นางสาวพิชญพร จำปาทอง

เจ้าหน้าที่การเงินโครงการ

19 นางสาวพิชญ์ชญา สุนทรไตร

เจ้าหน้าที่บัญชีโครงการ

20 นางสาวบงกช ใจสุข

ผู้ช่วยนักวิจัย (โท)

ภาคผนวก ค
เอกสารการนำเสนอ
รายงานการวิจัย
จำนวน 6 เรื่อง

Slide 1

รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ ๒

โครงการวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอในมิติการคัดเลือกผู้นำของจังหวัดนราธิวาส”

โดยอาจารย์สะลือรี วาลี และคณะ

มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

Slide 2

ความสำคัญและที่มาของปัญหาของการวิจัย

- พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีวิวัฒนาการที่ยาวนาน ประชาชนได้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามเกือบทั้งหมด ฉะนั้นวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามการนับถือ รากฐานของโครงสร้างทางสังคมในพื้นที่ซึ่งอิหม่ามมีบทบาทสำคัญในสังคมทุกระดับชั้นจนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากปรากฏการณ์ทางสังคมปัจจุบัน อีกทั้งกระบวนการส่งเสริมและการเลือกตั้งแบบชูรอนั้นยังสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่มีเจตนารมณ์ให้โครงสร้างการบริหารและการปกครองต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์และความต้องการท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้ต้องอยู่ในขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวเพื่อแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองที่สอดคล้องกับโครงสร้างและความต้องการทางสังคม เพื่อการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่น มีส่วนช่วยให้เกิดเสถียรภาพของการเมืองระดับชาติ จึงทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำมุสลิมในการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอของจังหวัดนราธิวาส เนื่องจากจังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลามมากที่สุดจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

Slide 3

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอตามวิถีแห่งอิสลาม
- เพื่อแสวงแนวทางในการจัดการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นที่สอดคล้องกับโครงสร้างและความต้องการของชุมชน ศาสนา และประเทศชาติ
- เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอตามวิถีแห่งอิสลาม

Slide 4

ประโยชน์ที่จะได้รับ

- ได้ข้อมูลบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอตามวิถีแห่งอิสลาม
- ได้แนวทางในการจัดการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นที่สอดคล้องกับโครงสร้างและความต้องการของชุมชน ศาสนา และประเทศชาติ
- ได้ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอตามวิถีแห่งอิสลาม

Slide 5

ขอบเขตของการวิจัย

- การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอของจังหวัดนราธิวาส ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ด้วยเอกสารเชิงวิชาการและชุดบะฮ์ และเสริมสร้างชุมชนต้นแบบตามวิถีแห่งอิสลาม ซึ่งเป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมทั้งศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ในการจัดการการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอของผู้นำมุสลิมและเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดนราธิวาส

Slide 6

พื้นที่เป้าหมายและระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

- ชุมชนมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส
- 1 ตุลาคม 2554 – 30 กันยายน 2555

Slide 7

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

- การวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอของจังหวัดนราธิวาส” ได้อาศัยแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสำหรับเป็นแนวคิดในการวิจัย
- 1) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
- 2) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำมุสลิม
- 3) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการชูรอ
- 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Slide 8

2.5 กรอบแนวคิดการศึกษา

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาครั้งนี้ เริ่มต้นจากการบูรณาการของกลุ่มผู้นำมุสลิม ทั้งผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำประเภทอื่น ๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ และสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอของจังหวัดนราธิวาสภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ด้วยเอกสารเชิงวิชาการและคุศบะสุ
- ขั้นตอนที่ 2 เลือกตัวแทนประชาคมผู้นำมุสลิมประเภทต่าง ๆ และประชาชนทั่วไป ในรูปแบบของของกลุ่มตัวอย่างหรือตัวแทนในการปรึกษาหารือเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอของจังหวัดนราธิวาสภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- ขั้นตอนที่ 3 เสริมสร้างชุมชนต้นแบบที่สามารถเป็นแบบอย่างเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอของจังหวัดนราธิวาสภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

Slide 9

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้นำมุสลิม ซึ่งประกอบด้วย อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และคณะกรรมการประจำมัสยิดในอยู่ในจังหวัดนราธิวาส จาก 637 มัสยิดที่ได้รับทะเบียนจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งจะมีการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ
- ขั้นตอนที่แรก เป็นการเปิดเวทีชาวบ้านในพื้นที่เป้าหมาย โดยเลือกตัวแทนของมัสยิดในแต่ละตำบล เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับอำเภอ โดยจัดที่มัสยิดในพื้นที่อำเภอหนึ่ง จำนวน 1 ครั้ง
- ขั้นตอนที่สอง เลือกผู้นำมุสลิมในพื้นที่แบบเจาะจง ประกอบด้วย อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และคณะกรรมการประจำมัสยิดในอยู่ในจังหวัดนราธิวาส คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรมการชมรมอิหม่ามของแต่ละอำเภอ กำนัน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่สามารถให้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง โดยแยกเป็นประเภท ๆ ละ จำนวน 10 คน รวมเป็นจำนวน 30 คน หรือข้อมูลจะมีความสมบูรณ์ที่สุดและครอบคลุมประเด็นวิจัยเชิงปริมาณ

Slide 10

วิธีดำเนินการวิจัย

- ขั้นตอนที่สาม เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอของจังหวัดนราธิวาสโดยผ่านกลไกชุมชนคือ (1) การคุตบะฮ์(การบรรยายธรรมในการละหมาดวันศุกร์) ทุกมัสยิดในจังหวัดนราธิวาส (2) การอบรมพร้อมบรรยายธรรมแก่ตัวแทนชุมชนในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ณ หาดแก้ว รีสอร์ท ผู้เข้าร่วมจำนวน 200 คน ระหว่างวันที่ 14 – 21 ตุลาคม 2555 (3) แจกหนังสือเรื่อง ระบบ“ชูรอ” วิธีทางการบริหารการปกครองเพื่อนำสันติสุขสู่ชายแดนใต้กับมัสยิด
- ขั้นตอนที่สี่ จัดเวทีวิพากษ์ เพื่อร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์การกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นที่สอดคล้องกับโครงสร้างและความต้องการของชุมชน ศาสนา และประเทศชาติ โดยตัวแทนผู้นำทางธรรมชาติ/ราษฎรอาวุโสของจังหวัด คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดต่าง ๆ คณะกรรมการชมรมอิหม่ามของแต่ละอำเภอ กำนันและคณะของตำบลต่าง ๆ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะของตำบลต่าง ๆ และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำนวน 30 คน

Slide 11

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้มีการเก็บข้อมูลโดยแบ่งข้อมูลออกเป็นสองชนิดคือ ข้อมูลหัตถ์ภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ
- ข้อมูลหัตถ์ภูมิ หมายถึง ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มาจากการศึกษาจาก แหล่งต่าง ๆ ที่เป็นเอกสาร อย่างเช่น ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดขอบเขตการศึกษา และประกอบการตอบคำถามและศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

Slide 12

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย(ต่อ)

- ส่วนข้อมูลปฐมภูมิ หมายถึง ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มาจากการศึกษาภาคสนามโดยผ่านการเปิดเวทีชาวบ้าน การสัมภาษณ์ผู้นำมุสลิมแบบเจาะลึกตามกรอบวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ทั้งสิ้นประเด็นคือ
- 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอในมิติการคัดเลือกผู้นำที่ดีตามวิถีแห่งอิสลาม
- 2) เพื่อแสวงหาแนวทางในการจัดการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นในมิติการคัดเลือกผู้นำที่สอดคล้องกับโครงสร้างและความต้องการของชุมชน ศาสนา และประเทศชาติ
- 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอในมิติการคัดเลือกผู้นำตามวิถีแห่งอิสลาม
- 4) เพื่อศึกษาเงื่อนไข ข้อจำกัดของการนำกระบวนการชูรอ ในมิติการคัดเลือกผู้นำที่ดี เพื่อมุ่งให้เกิดการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่น ไปใช้ในพื้นที่ของกลุ่มคนศาสนาอื่น และในพื้นที่อื่นของประเทศไทย
- รวมทั้งรวบรวมข้อมูลจากเวทีแลกเปลี่ยน เวทีการวิพากษ์ เพื่อสรุป วิเคราะห์ กำหนดทิศทางการพัฒนา จากผู้นำมุสลิม ซึ่งประกอบด้วย อิหม่าม คอเต็บ บิหลาล และคณะกรรมการประจำมัสยิดในอยู่ในจังหวัดนราธิวาส

Slide 13

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในผู้นำทางศาสนาอิสลาม ซึ่งประกอบด้วย อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และคณะกรรมการประจำมัสยิดในอยู่ในจังหวัดนราธิวาส จาก 639 มัสยิดที่ได้รับทะเบียนจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำทางธรรมชาติ โดยมีวิธีการดังนี้
- - จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอของจังหวัดนราธิวาส อำเภอละ จำนวน 1 ครั้ง

Slide 14

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- - สัมภาษณ์ผู้นำมุสลิมแบบเจาะลึกตามกรอบวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ทั้งสี่ประเด็นคือ
- 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอในมิติการคัดเลือกผู้นำที่ดีตามวิถีแห่งอิสลาม
- 2) เพื่อแสวงหาแนวทางในการจัดการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นในมิติการคัดเลือกผู้นำที่สอดคล้องกับโครงสร้างและความต้องการของชุมชน ศาสนา และประเทศชาติ
- 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอในมิติการคัดเลือกผู้นำตามวิถีแห่งอิสลาม
- 4) เพื่อศึกษาเงื่อนไข ข้อจำกัดของการนำกระบวนการชูรอ ในมิติการคัดเลือกผู้นำที่ดี เพื่อมุ่งให้เกิดการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่น ไปใช้ในพื้นที่ของกลุ่มคนศาสนาอื่น และในพื้นที่อื่นของประเทศไทย
- - จัดเวทีวิพากษ์ เพื่อร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์แนวทางของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอของจังหวัดนราธิวาสตามวิถีแห่งอิสลามโดยตัวแทนคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด นักวิชาการมุสลิม ตัวแทนผู้นำมุสลิม ตัวแทนเยาวชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำนวน 30 คน

Slide 15

4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

- ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การจัดเวทีแลกเปลี่ยน เวทีการเพื่อแพร่ด้วยชุดปะฮู การบรรยายธรรม ให้ความรู้ด้วยตำราทางวิชาการ และเวทีวิพากษ์ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูลโดยผ่านกระบวนการ
- ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของประชากรในพื้นที่ โดยศึกษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศาสนาอิสลามในด้านการกระจายอำนาจ กระบวนการชูรอ บทบาทผู้นำในแต่ละประเภทในการเสริมสร้างการกระจายอำนาจ อำนาจการนำของผู้นำ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้กลไกที่มีอยู่ตามวิถีชีวิตของชุมชนมุสลิม นั่นคือ ชุดปะฮูประจำสัปดาห์ การสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก และการจัดเวทีวิพากษ์ในพื้นที่มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เบื้องต้นด้วยการจัดหมวดหมู่แล้วทำการวิเคราะห์ด้วยหลักตรรกเทียบเคียงแนวความคิดทฤษฎี เพื่อความชัดเจนและสมบูรณ์ในการวิเคราะห์และการสรุปผลข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- สืบหาและคัดเลือกชุมชนตัวอย่างที่สามารถนำกระบวนการชูรอต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจ และการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอในมิติการคัดเลือกผู้นำที่ดีตามวิถีแห่งอิสลามไปสู่การพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

Slide 16

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (4.1) ผู้นำมุสลิมกับบทบาทของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอในมิติการคัดเลือกผู้นำที่ดีตามวิถีแห่งอิสลาม

- “อิหม่ามมีความสัมพันธ์กับประชาชนอย่างแน่นแฟ้นและมีอำนาจการนำสูง เนื่องจากเป็นผู้มีองค์ความรู้ด้านศาสนาสูง และกระบวนการทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนต้องมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เช่น การเศาะลาฮฺญะมาอะฮฺ เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ได้สอนให้ประชาชนเกิดการพัฒนาทางการเมืองภาคประชาชนที่ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคกัน การแต่งงาน และการเสียชีวิต
- หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้นำศาสนามากกว่าผู้นำประเภทอื่น ๆ ในพื้นที่ โดยพื้นฐานผู้นำเหล่านี้มีความใกล้ชิดกับประชาชนและน่าจะเป็นความคิดเห็นที่ถูกต้องตามหลักศาสนา
- ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้นำศาสนานั้นทางศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก
- ความสัมพันธ์ของคุณสมบัติของอิหม่ามที่ได้ส่งผลต่อการรับรู้บทบาทและหน้าที่ รวมทั้งอำนาจการนำของผู้นำมุสลิม

Slide 17

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (4.2) แนวทางในการจัดการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นในมิติการคัดเลือกผู้นำที่สอดคล้องกับโครงสร้างและความต้องการของชุมชน ศาสนา และประเทศชาติ

- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางแก้ปัญหาและเสริมสร้างการกระจายอำนาจเพื่อให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองที่เสริมสร้างการกระจายอำนาจที่แท้จริงในพื้นที่ที่ประชาชนนับถือศาสนาอิสลามทั้งหมดหรือมีมุสลิมเป็นจำนวนมาก ควรเริ่มที่มัสยิดใช้กลไกทางศาสนาซึ่งเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวของประชาชน พร้อมทั้งเสริมสร้างความเข้าใจให้กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจด้วย และสิ่งที่สำคัญควรพัฒนาศักยภาพของผู้นำมุสลิมในระดับต่าง ๆ ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ ขณะเดียวกันต้องให้ความรู้กับประชาชนที่มีความถูกต้อง และกระตุ้นให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการกระจายอำนาจ
- ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนต้องมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เช่น การเสาะหาอุละมาอะฮ์ เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ได้สอนให้ประชาชนเกิดการพัฒนาทางการเมืองภาคประชาชนที่ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคกัน การแต่งงาน และการเสียชีวิต

Slide 18

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 4.3 ปัญหาและอุปสรรคของผู้นำมุสลิมต่อการเสริมสร้างการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยกระบวนการชูรอในมิติการคัดเลือกผู้นำตามวิถีแห่งอิสลาม

- อิหม่ามและผู้นำมุสลิมมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง
- ผู้นำฝ่ายปกครองและท้องถิ่นไม่เห็นด้วยกับกระบวนการ
- ประชาชนอย่างความรู้เกี่ยวกับแกนแท้ของกระบวนการ

Slide 1

โครงการวิจัย

เรื่อง ระบบการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบ
ต่างๆของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่กลุ่มจังหวัด
ภาคเหนือตอนบน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูน
เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน

โดย

พิทยา พานทองและคณะ
วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Slide 2

โจทย์ในการวิจัย

1. รูปแบบและกระบวนการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เชียงพื้นที่ มีรูปแบบและขั้นตอนอย่างไร
2. ปัญหาหลักในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างไร มีรายละเอียดอย่างไร รวมถึงปัญหาหลักที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบจากการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมีรายละเอียดอย่างไร
3. การพัฒนาระบบการทำงานของทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินควรเป็นอย่างไร และควรมีปัจจัยเกื้อหนุนการทำงานในด้านใดบ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับระบบตรวจสอบที่มีอยู่ เพื่อให้การทำงานเชิงพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่บนพื้นฐานแนวคิดการกระจายอำนาจมีความเป็นไปได้

Slide 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

- เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบและกระบวนการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินในการตรวจสอบในแต่ละพื้นที่และในแต่ละรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- เพื่อถอดบทเรียนในรูปแบบ **Best Practice** และกรณีที่เป็นปัญหา เพื่อศึกษาถึงปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคของทั้งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน(ในฐานะผู้ตรวจสอบ) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ในฐานะผู้ถูกตรวจสอบ)ที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการตรวจสอบ
- เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของทั้งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน(ในฐานะผู้ตรวจสอบ) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ในฐานะผู้ถูกตรวจสอบ)อันเกิดจากกระบวนการตรวจสอบ
- เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบและพื้นที่ต่างๆที่ดีและมีความเหมาะสมต่อแนวคิดการกระจายอำนาจ

Slide 4

วิธีการวิจัยเพื่อนำไปสู่การตอบโจทย์

- คณะผู้วิจัยได้อาศัย แนวการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก เพื่อนำไปสู่การตอบโจทย์การวิจัยในครั้งนี้ โดยมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ คือ การสัมภาษณ์ และการทำ **Focus Group**

Slide 5

รายงานผลการวิจัยในแต่ละประเด็น

Slide 6

ประเด็นแรก เกณฑ์ในการเลือกหน่วยรับตรวจของ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

- ผลการวิจัย พบว่า สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้นำกลยุทธ์การตรวจสอบความเสี่ยง(Risk-Based Audit) มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนในการดำเนินการทั้งสิ้น 4 ขั้นตอนหลัก คือ
  - 1.การวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบ
  - 2.การปฏิบัติงานตรวจสอบ
  - 3.การสรุปผล การจัดทำรายงานและการติดตามผลการตรวจสอบ
  - 4.การควบคุมคุณภาพงานตรวจสอบ

Slide 7

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบ

ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด ผู้อำนวยการกลุ่ม ผู้ตรวจสอบ ซึ่งจะร่วมกันวางแผนเลือกหน่วยรับตรวจตามขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

1.พิจารณาข้อมูลรายได้ไม่รวมอุดหนุนเฉพาะกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด

2.ทำการเลือกองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่(รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ตั้งแต่ 40 ล้านบาทขึ้นไป) ทุกแห่ง(ร้อยละ 100) เมื่อได้แล้วนำมาคำนวณว่ารายได้ไม่รวมอุดหนุนเฉพาะกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มนี้ครอบคลุมสัดส่วนเท่าใดของรายได้ไม่รวมอุดหนุนเฉพาะกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

3.เมื่อคำนวณออกมาแล้วยังไม่ครบร้อยละ 80 ก็ทำการคัดเลือกองค์กรบริหารส่วนตำบลในสัดส่วนที่เหลือ เพื่อให้ครอบคลุมร้อยละ 80 ของรายได้ไม่รวมอุดหนุนเฉพาะกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดย จะให้ความสำคัญกับหน่วยที่ยังไม่เคยรับการตรวจสอบ และให้ความสำคัญกับหน่วยรับตรวจที่ในปีก่อนที่มีรายงานการแสดงความคิดเห็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากแบบไม่มีเงื่อนไข

0

Slide 8

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติงานตรวจสอบ

- เป็นการดำเนินการเพื่อให้ครอบคลุมการกำหนดขอบเขตในการตรวจสอบเนื้อหาสาระตามความเสี่ยง การคัดเลือกตัวอย่างในการตรวจสอบเนื้อหาสาระและการจัดทำแนวการตรวจสอบ

Slide 9

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปผล การจัดทำรายงาน และการติดตามผลการตรวจสอบ

- มีขอบเขตการดำเนินการเกี่ยวกับ 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การประเมินข้อตรวจพบจากการตรวจสอบเพื่อแสดงความเห็น รูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชี หรือผู้สอบข้อจ้าง หนังสือถึงผู้บริหาร และการติดตามผลการตรวจสอบ

Slide 10

ขั้นตอนที่ 4 การควบคุมคุณภาพงานตรวจสอบ

- เป็นการกำหนดกลไกการควบคุมคุณภาพงานตรวจสอบและการปฏิบัติการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการตรวจสอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้ตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้มีการดำเนินการอยู่บนมาตรฐานที่กำหนดไว้

Slide 11

ผลการวิจัยที่ได้รับในแต่ละประเด็น

- **ประเด็นที่สอง** รูปแบบและกระบวนการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินในการตรวจสอบในแต่ละพื้นที่และในแต่ละรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- **ผลการวิจัย** พบว่า รูปแบบและกระบวนการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินในเชิงพื้นที่นั้นไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างไร เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้เป็นผู้กำหนดแนวทางในการวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินไว้ให้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะมีการวางแนวทางในการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างน้อยใน 5 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้คือ

Slide 12

- 1.การตรวจบัญชีและงบการเงินของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพิจารณาในด้านการบันทึกบัญชีว่ามีลักษณะที่ไปที่ไปพร้อมทั้งการแนบหลักฐานที่ถูกต้องและครบถ้วนหรือไม่ อีกทั้งยังต้องมีหลักฐานในการเบิกจ่าย ซึ่งก็คือใบฎีกาที่ถูกต้องครบถ้วน
- 2.การตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน ซึ่งเป็นการตรวจสอบเพื่อป้องกันมิให้เกิดการเบิกจ่ายที่ขาดความละเอียดรอบคอบ มีการตรวจสอบที่ไปที่ไป รวมถึงตรวจสอบว่าผู้ที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการต่างๆให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับประเภทของสินค้าบริการที่ต้องการซื้อ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการใช้จ่ายเงินที่ไม่ถูกต้อง
- 3.การตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นการตรวจสอบการซื้อของที่มีปริมาณมากกว่ามีสินค้านั้นตามความเป็นจริงหรือไม่ที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง มีการตรวจรับสินค้าและบริการ และมีการตรวจสอบให้เป็นไปตามราคากลางหรือไม่
- 4.การตรวจสอบสัญญา เป็นการพิจารณาถึงความเป็นธรรมของสัญญาที่ส่วนราชการได้ไปดำเนินการตกลงไว้กับภาคเอกชน เพื่อเป็นการป้องกันการสมยอม(ฮั้ว) รวมทั้งเป็นการตรวจสอบว่าการดำเนินงานตามข้อสัญญานั้นเกิดขึ้นได้จริง

Slide 13

- 5.การตรวจสอบการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดเก็บรายได้เป็นของตนเอง แต่ก็พบว่าการจัดเก็บรายได้บางครั้งเกิดปัญหา คือมีการจัดเก็บไม่ครบถ้วนตามกฎหมาย ยกตัวอย่างเช่น ผู้บริหารไม่ดำเนินการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบกิจการในพื้นที่ของตนเอง เนื่องจากกลัวฐานเสียงจะหายเมื่อตนต้องลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งในสมัยหน้า(สัมภาษณ์ผู้อำนวยการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 8,วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555)

Slide 14

- รูปแบบและกระบวนการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่ใช้ในแต่ละรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พบว่า มีความแตกต่างกัน ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้คือ

Slide 15

รูปแบบและกระบวนการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่ใช้ในการ ตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัด		เทศบาล(นคร/เมือง/ตำบล)	
รูปแบบและกระบวนการ	รายละเอียด	รูปแบบและกระบวนการ	รายละเอียด
1.รูปแบบในการเข้าตรวจ	สดง.จะวางแผนในการเข้าตรวจสอบการบริหารส่วนจังหวัด ทุกปี ปีละ 1 ครั้ง หรืออาจจะมากกว่าหนึ่งครั้งก็ได้ การเข้าตรวจสอบจ.ของสดง.ในแต่ละครั้งจะมีการส่งหนังสือแจ้งก่อนล่วงหน้า 1 สัปดาห์ หรือที่เรียกกันว่า หนังสือเปิดตรวจ เพื่อให้ทางอบจ.ได้ทราบและช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมสถานที่และจัดเตรียมเอกสารที่ทางสดง.ต้องการตรวจ	1.รูปแบบในการเข้าตรวจ	สดง.จะวางแผนในการเข้าตรวจเทศบาลทุกปี ปีละ 1 ครั้ง หรืออาจจะมากกว่าหนึ่งครั้งก็ได้ การเข้าตรวจเทศบาลของสดง.ในแต่ละครั้งจะมีการส่งหนังสือแจ้งก่อนล่วงหน้า 1 สัปดาห์ เพื่อให้ทางเทศบาลได้รับทราบและช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมสถานที่และจัดเตรียมเอกสารที่ทางสดง.ต้องการตรวจ หรือ ในบางครั้งสดง.ก็ไม่ได้มีการแจ้งหนังสือล่วงหน้าให้ทางเทศบาลได้รับทราบแต่อย่างใดว่าจะเข้ามาตรวจ จะเป็นการยื่นหนังสือในวันนั้นแล้วลงตรวจในวันนั้นเลย โดยมีได้มีการแจ้งล่วงหน้า และไม่มีเวลาให้เทศบาลได้ทันเตรียมตัว

Slide 16

รูปแบบและกระบวนการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่ใช้ในการ ตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ต่อ)

องค์การบริหารส่วนจังหวัด		เทศบาล(นคร/เมือง/ตำบล)	
รูปแบบและกระบวนการ	รายละเอียด	รูปแบบและกระบวนการ	รายละเอียด
2.กระบวนการ	สดง.จะสุ่มตรวจซึ่งอาจจะเป็นการตรวจสอบบัญชีจัดจ้าง หรือ การตรวจสอบทางการเงินการบัญชี หรือ การตรวจสอบเรื่องการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น เป็นต้น การตรวจในลักษณะเช่นนี้อปท.มักเรียกว่า มิใช่การตรวจเต็มรูปแบบหรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเรียกการตรวจในลักษณะนี้ว่า เป็นตรวจประเมินความเสี่ยง เมื่อเข้าไปที่หน่วยรับตรวจ ในที่นี้หมายถึงอบจ.ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจจะทำหน้าที่ในการประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเข้าตรวจให้แก่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ หรืออาจเรียกกระบวนการในช่วงนี้ว่า การประชุมเปิดตรวจ	2.กระบวนการ	สดง.จะสุ่มตรวจสอบบัญชีจัดจ้าง การตรวจสอบทางการเงินการบัญชี และการตรวจสอบเรื่องการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น เป็นหลัก ระยะเวลาที่สดง.เข้าตรวจเทศบาลจะอยู่ระหว่าง 15-30 วัน เทศบาลบางแห่งอาจจะต้องเจอการตรวจถึง 90 วัน หรือ 3 เดือน ยกตัวอย่างเช่นในกรณีของเทศบาลตำบลบ้านกลาง จังหวัดลำพูนเป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของเอกสารและจำนวนฎีกาที่สดง.นำมาใช้ในการประกอบการตรวจ ตลอดจนจำนวนคน-วัน(บุคลากรของสดง.ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจ)ของสดง.เอง

Slide 17

รูปแบบและกระบวนการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่ใช้ในการ ตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ต่อ)

องค์การบริหารส่วนจังหวัด

รูปแบบและกระบวนการ	รายละเอียด
2.กระบวนการ(ต่อ)	ระยะเวลาที่ส่ง.เข้าตรวจอบจ. จะอยู่ระหว่าง15-30วัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของเอกสารและจำนวนฎีกาที่ส่ง.นำมาใช้ในการประกอบการตรวจ ตลอดจนคน-วัน(บุคลากรของสสจ.ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจ)ของสสจ.เอง

Slide 18

รูปแบบและกระบวนการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่ใช้ในการ ตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ต่อ)

อบต.ขนาดเล็ก(มีรายได้ 40 ล้านขึ้นไป) จนถึง อบต.ขนาดกลาง(มีรายได้ประมาณ 15-40 ล้านขึ้นไป)		อบต.(ที่มีรายได้ไม่เกิน 3 ล้านบาท) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น5,546 แห่ง	
รูปแบบและกระบวนการ	รายละเอียด	รูปแบบและกระบวนการ	รายละเอียด
1.รูปแบบในการเข้าตรวจ	สสจ.จะวางแผนในการเข้าตรวจทุกปี ปีละ 1 ครั้งหรืออาจจะมากกว่าหนึ่งครั้งก็ได้ในกรณีที่มีเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่พบเห็นถึงการทุจริตที่เกิดขึ้น หรือ เมื่อมีการจัดซื้อจัดจ้างโครงการ หรือเมื่อทางสสจ.ได้ทำการประเมินจากรายงานผลการควบคุมภายใน การติดตามผลการประเมิน และการประเมินความเสี่ยงที่ทางอบต. จัดส่งให้ทุกปีและเมื่อพบเห็นว่าอบต. กำลังอยู่ภายใต้ความเสี่ยงสมมุติเป็นความเสี่ยงการเงินที่แสดงให้เห็นถึงรายรับและรายจ่ายไม่เท่ากัน สสจ.ก็จะลงไปตรวจทันที	1.รูปแบบในการเข้าตรวจ	สสจ.ไม่สามารถเข้าตรวจได้ทุกปีเพราะสัดส่วนจำนวนอบต.มากกว่าคน-วันในฐานะผู้ตรวจของสสจ. ด้วยเหตุนี้สสจ.จึงอาศัยวิธีการสุ่มตรวจอบต.ในบางพื้นที่ แต่ทางสสจ.ได้มีการกำหนดแผนงานว่าภายใน 5 ปี นับตั้งแต่ปีพ.ศ.2550-2554 อบต.ที่มีรายได้ไม่เกิน 3 ล้านบาทจะได้เข้ารับการตรวจครบทุกอบต. อย่างน้อยอบต.ในแต่ละพื้นที่จะได้สัมผัสกับการถูกตรวจสอบจากสสจ.อย่างน้อยแห่งละ 1 ครั้ง หรืออบต.บางแห่งอาจจะได้รับการตรวจสอบจากสสจ.มากกว่าหนึ่งครั้งก็ได้ในกรณีที่มีเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่พบเห็นถึงการทุจริตที่เกิดขึ้น หรือเมื่อมีการจัดซื้อจัดจ้างโครงการเกิน 100,000 บาท หรือเมื่อทางสสจ.ได้ทำการประเมินจากรายงานผลการควบคุมภายใน การติดตามผลการประเมินและการประเมินความเสี่ยงที่ทางอบต.จัดส่งให้ทุกปีและเมื่อพบเห็นว่าอบต. กำลังอยู่ภายใต้ความเสี่ยงสมมุติเป็นความเสี่ยงการจัดเก็บรายได้ของอบต.สสจ.ก็จะลงไปตรวจทันที

Slide 19

รูปแบบและกระบวนการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่ใช้ในการ ตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ต่อ)

อบต.ขนาดใหญ่-อบต.ขนาดกลาง		อบต.ขนาดเล็ก	
รูปแบบและกระบวนการ	รายละเอียด	รูปแบบและกระบวนการ	รายละเอียด
2.กระบวนการ	สตง.จะสุ่มตรวจซึ่งอาจจะเป็นการตรวจสอบบัญชีจัดจ้าง หรือ การตรวจสอบทางการเงินการบัญชี หรือ การตรวจสอบเรื่องการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น เป็นต้น ระยะเวลาที่สตง.เข้าตรวจอบต. จะอยู่ระหว่าง 7-30 วัน อบต.บางแห่งอาจจะต้องเจอการตรวจถึง 30 วัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของเอกสารและจำนวนฎีกาที่สตง.นำมาใช้ในการประกอบการตรวจสอบ ตลอดจนจำนวนคน-วัน(บุคลากรของสตง.ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจ)ของสตง.เอง	2.กระบวนการ	สตง.จะสุ่มตรวจซึ่งอาจจะเป็นการตรวจสอบบัญชีจัดจ้าง หรือ การตรวจสอบทางการเงินการบัญชี หรือ การตรวจสอบเรื่องการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น เป็นต้น ระยะเวลาที่สตง.เข้าตรวจอบต. จะอยู่ระหว่าง 7-30 วัน อบต.บางแห่งอาจจะต้องเจอการตรวจถึง 30 วัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของเอกสารและจำนวนฎีกาที่สตง.นำมาใช้ในการประกอบการตรวจสอบ ตลอดจนจำนวนคน-วัน(บุคลากรของสตง.ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจ)ของสตง.เอง

Slide 20

รูปแบบและกระบวนการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่ใช้ในการ ตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ต่อ)

- เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทอบต.ได้รับการตรวจสอบจากสตง.อย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้นทางคณะกรรมการการตรวจเงินแผ่นดินได้มีการพัฒนาและวางแนวทางในการตรวจสอบอปท.ให้แก่สตง.ใหม่ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555 ดังนี้คือ จัดให้มีสตง.ประจำจังหวัดโดยมีเป้าหมายในการดำเนินงานในครั้งนี้คือ เพื่อให้เป็นการตรวจที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ไม่ว่าอบต.จะตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้หรือไกลก็จะได้รับการตรวจเหมือนกัน ถึงอย่างก็ตามสตง.ยังคงใช้แนวทางการตรวจที่คงลักษณะเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

Slide 21

ผลการวิจัยที่ได้รับในแต่ละประเด็น

- **ประเด็นที่ 3** เสี่ยงสะท้อนจากผู้ตรวจ(สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน)และหน่วยรับตรวจ(องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)ที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการตรวจสอบ
- **ผลการวิจัย** เสี่ยงสะท้อนจากผู้ตรวจ(สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน) พบว่าสามารถแบ่งเนื้อหาภายใต้หัวข้อนี้ได้ออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ๆคือ เสี่ยงสะท้อนจากผู้ตรวจ(สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน)และเสี่ยงสะท้อนจากหน่วยรับตรวจ(องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) โดยแบ่งออกเป็นเนื้อหาในหัวข้อย่อยๆอีก 3 ประเด็น ดังมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

Slide 22

เสี่ยงสะท้อนจากผู้ตรวจ:ปัญหาและอุปสรรคของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

1. กรอบอัตรากำลังคนของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน(หรือที่ทางสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเรียกว่า คน/วัน) ไม่เพียงพอต่อจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เพิ่มมากขึ้น
2. ประสิทธิภาพการทำงานของผู้ตรวจไม่เท่ากัน
3. เกณฑ์การคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อลงตรวจที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจะเน้นลงตรวจเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ที่มีวงเงินงบประมาณมาก ซึ่งส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กหลุดพ้นจากการตรวจสอบทุกปี หรือถ้าเป็นในกรณีของการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างจะพบว่าหลักเกณฑ์ที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินนำมาใช้นั้น ไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่มีการซื้อจ้างในราคาเล็กน้อย
4. ศักยภาพของบุคลากร(ผู้ตรวจ)แต่ละท่านมีความแตกต่างกัน

Slide 23

เสียงสะท้อนจากผู้ตรวจ: ปัญหาและอุปสรรคของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

5. ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางลงพื้นที่หน่วยรับตรวจไม่เพียงพอในการลงพื้นที่ตรวจ
6. ขาดการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้ตรวจ ซึ่งอาจจะสร้างความคุ้นเคยและสนิทสนมระหว่างผู้ตรวจกับหน่วยรับตรวจได้
7. การถูกแทรกแซงจากฝ่ายบริหารและนักการเมือง ทั้งนี้เพราะสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินยังอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร จึงส่งผลทำให้การปฏิบัติงานขององค์กรไม่มีความเป็นอิสระพอที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างแท้จริง

Slide 24

ปัญหาและอุปสรรคจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ตรวจของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินประสบในช่วงระหว่างที่มีกระบวนการตรวจสอบเกิดขึ้น

1. หลักเกณฑ์ปริมาณงานในบัญชีการแสดงผลงานวัสดุและราคา (Bill of Quantities: BOQ) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเนื้องานจริงไม่ตรงกัน
2. การลงตรวจเนื้องานของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า คนควบคุมงานไม่ค่อยมีความตระหนักถึงหน้าที่ในการควบคุมงานของตนตามภาระหน้าที่รับผิดชอบ ส่งผลทำให้เนื้องานออกมาไม่ตรงกับเอกสารข้อจ้าง หรือไม่มีคุณภาพเทียบเท่า
3. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเข้าตรวจของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและผลการตรวจของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งไม่ให้ความสำคัญกับระเบียบการเงิน
5. การสับเปลี่ยน หมุนเวียนของเจ้าหน้าที่การเงิน งบประมาณและจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง

Slide 25

**ปัญหาและอุปสรรคจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ตรวจของสำนักงาน
ตรวจเงินแผ่นดินประสบในช่วงระหว่างที่มีกระบวนการตรวจสอบเกิดขึ้น**

6. การเตรียมเอกสารข้อมูลของหน่วยรับตรวจที่ไม่ครบถ้วนตรงตามความต้องการในการใช้ตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
7. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลักสูตรอบรมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากมาย เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การศึกษาระเบียบ ด้านการเงิน และการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งเน้นเฉพาะทฤษฎี แต่กลับพบว่าเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็นำมาใช้อยู่บ้างน้อยมาก

Slide 26

**ข้อเสนอแนะของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินต่อการบริหารงานขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น**

1. สืบเนื่องมาจากการตรวจหน่วยรับตรวจ(องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)ของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจะตรวจจากกฎระเบียบที่ใช้บังคับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบของกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และกระทรวงการคลัง เป็นหลักซึ่งส่งตง.มิได้นำเอากฎระเบียบอื่นๆมาใช้ตรวจ แต่กลับพบว่า ระเบียบเกิดความขัดแย้งกันเอง ด้วยเหตุนี้ทางสตง.จึงใคร่เสนอให้ผู้ออกกฎ มีการออกกฎระเบียบที่ครอบคลุมกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. หน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรงควรให้ความสนใจกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น
3. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน

Slide 27

**ข้อเสนอแนะของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินต่อการบริหารงานขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น**

4. กระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้ออกกฎระเบียบที่ใช้ในการการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะออกกฎระเบียบเกี่ยวกับความผิดสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกระทรวงมหาดไทย
5. ควรมีการจัดอบรมหลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี นอกจากนี้ควรจัดหลักสูตรที่เน้นในเรื่องของการตระหนักในหน้าที่การปฏิบัติงาน สำนึกถึงแผ่นดิน การใช้งบประมาณให้เกิดคุณค่าสูงสุดและประหยัด
6. เจ้าหน้าที่การเงิน งบประมาณ จัดซื้อจัดจ้าง ควรที่จะศึกษาระเบียบ กฎหมาย อยู่ตลอดเวลา

Slide 28

ผลการวิจัยที่ได้รับในแต่ละประเด็น

ประเด็นที่ 4 ปัจจัยความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยความสำเร็จเกิดจาก 8 ปัจจัยหลักๆด้วยกัน ดังนี้ คือ

1. การมีผู้ตรวจสอบภายใน
2. การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน
3. ความโปร่งใสในการบริหารงาน โดยเฉพาะในเรื่องใช้จ่ายเงินต่างๆขององค์กร การจัดซื้อจัดจ้าง การไม่เล่นพรรคเล่นพวก
4. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีหรือความเป็นกันเองของผู้บริหารที่มีต่อประชาชนโดยทั่วไป
5. การมอบหมายอำนาจในการทำงาน

Slide 29

- 6.การส่งเสริมสิ่งที่มีชุมชนมีศักยภาพ
- 7.การสร้างระบบจัดเก็บภาษีที่ดี
- 8.การจัดโครงการพิเศษบริการประชาชน

Slide 30

- ภายใต้การวิเคราะห์ของคณะผู้วิจัย พบว่า ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญที่สุดของอปท.อยู่ที่ 1.แนวทางการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหาร(ฝ่ายการเมือง)กับข้าราชการที่ไปในทิศทางเดียวกัน มิได้อยู่ในลักษณะของการเป็นคู่แข่งในการบริหารงาน และได้อยู่ในสถานะของการเกื้อหนุนกัน 2.การมีผู้ตรวจสอบภายในที่ทำงานขึ้นตรงกับผู้บริหาร ซึ่งสามารถเห็นได้ชัดจากกรณีศึกษาของ เทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

Slide 31

ผลการวิจัยที่ได้รับในแต่ละประเด็น

ประเด็นที่ 5 ปัจจัยความล้มเหลวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยความสำเร็จเกิดจาก 5 ปัจจัยหลักๆด้วยกัน ดังนี้ คือ

- 1.การไม่ให้ความสำคัญกับการมีผู้ตรวจสอบภายใน
- 2.การไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน
- 3.ความไม่โปร่งใสในการบริหารงาน โดยเฉพาะในเรื่องใช้จ่ายเงินต่างๆขององค์กร การจัดซื้อจัดจ้าง การไม่เล่นพรรคเล่นพวก
- 4.แนวทางการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหาร(ฝ่ายการเมือง)กับข้าราชการที่ไปในทิศทางหรืออยู่ในสถานะของการเกื้อหนุนกัน
- 5.อำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารงานอยู่ที่ฝ่ายบริหาร

Slide 32

ผลการวิจัยที่ได้รับในแต่ละประเด็น

ประเด็นที่ 6 วิเคราะห์หารูปแบบการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆที่เหมาะสมต่อแนวคิดการกระจายอำนาจ

ผลการวิจัย พบว่า มีการเสนอรูปแบบการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังต่อไปนี้คือ

1. การจัดตั้งบริษัทเอกชนที่มีการจดทะเบียนขึ้นตรงกับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและทำหน้าที่ในการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอาจจะเป็นเพียงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระบบองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่อย่างเช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง อาจมีความจำเป็นที่จะต้องอยู่ภายใต้การดำเนินการของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

Slide 33

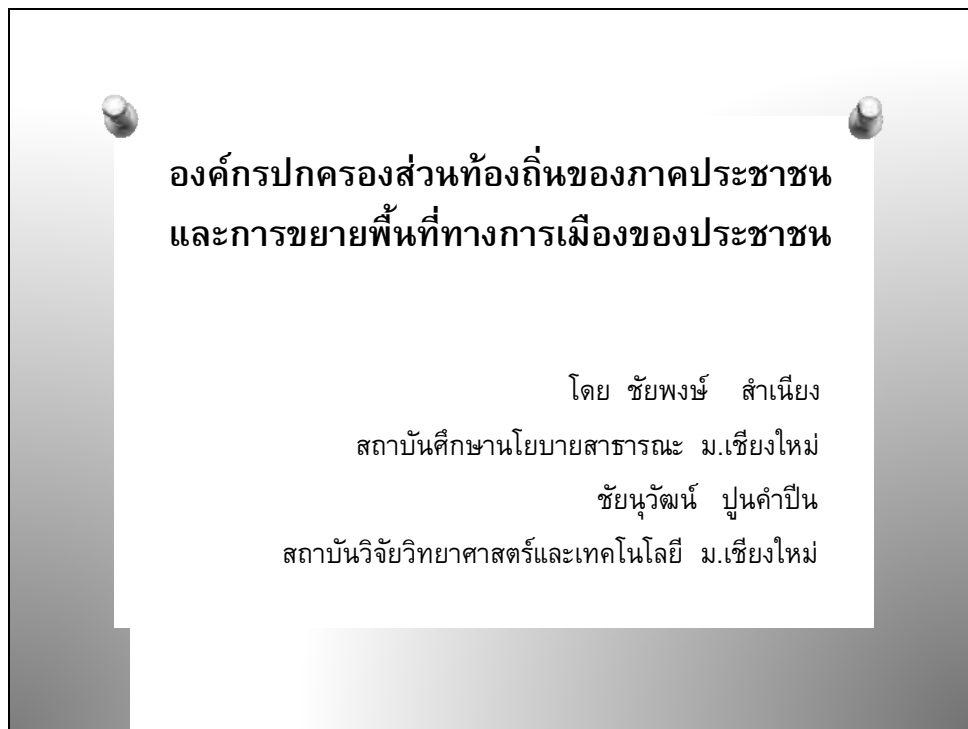
ผลการวิจัยที่ได้รับในแต่ละประเด็น

2. สำนักงานตรวจเงินควรปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการตรวจจากการที่ใช้แนวทางในการดำเนินการตรวจที่ยึดระเบียบมาเป็นแนวการตรวจที่เน้นถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและการสนองต่อความต้องการของประชาชนในชุมชนได้สูงสุด เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

Slide 34

จบการนำเสนอ ขอขอบคุณค่ะ

Slide 1

Slide 2

โจทย์วิจัยหลัก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภาคประชาชนจะเกิดเป็นจริงขึ้นได้อย่างไร และในบริบทการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบใด

โจทย์วิจัยรอง

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภาคประชาชนคืออะไร แตกต่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันอย่างไร
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะบริหารจัดการตนเองเพื่อปรับเปลี่ยนตนเองให้กลายเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภาคประชาชนได้อย่างไร ผู้บริหาร และตัวแทนใน อปท. จำเป็นต้องมีคุณลักษณะอย่างไร และการบริหาร อปท. ควรมีเป้าหมายและวิธีการบริหารแบบใด
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสร้างหรือขยายพื้นที่/ช่องทางทางการเมือง ในรูปแบบใดได้บ้าง เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการบริหารจัดการในรูปแบบใด จึงจะสามารถคงพื้นที่/ช่องทางทางการเมืองให้แก่ภาคประชาชนได้อย่างเหมาะสมในแต่ละพื้นที่

Slide 3

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมหรือขยายพื้นที่ทางการเมืองให้แก่ภาคประชาชนประชาชนที่เหมาะสม
2. เพื่อศึกษารูปแบบ วิธีการบริหารจัดการของ อปท. ในการสร้าง/ขยายพื้นที่ทางการเมืองให้แก่ภาคประชาชน

Slide 4

วิธีการวิจัย

- 1) การสำรวจงานวิจัยในรูปแบบเอกสารที่มีการทำมาก่อนหน้านี้
- 2) การลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลต่างๆ
- 3) เข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรต่างๆ ของชุมชน
- 4) จัดสัมมนาเผยแพร่ความก้าวหน้าการวิจัยในเดือนที่ 11
- 5) การเขียนรายงานวิจัย โดยการประมวลข้อมูลจากเอกสาร และการลงพื้นที่เพื่อตอบคำถามตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

Slide 5

กรอบแนวคิดในการวิจัย

- การกระจายอำนาจ คือ การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง จึงยึดหลักการและสาระสำคัญของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ด้าน คือ
  1. ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อม
  2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากขึ้น
  3. ด้านประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริหารสาธารณะที่ดีขึ้น

Slide 6

- **พื้นที่ทางการเมือง** หมายถึง พื้นที่ที่ตอบสนองความต้องการทางด้านกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย และเป็นที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นพื้นที่ที่ออกมาแสดงอัตลักษณ์ตัวตนและสร้างเครือข่ายทางสังคมที่เชื่อมโยงคนกลุ่มต่างๆ เข้าด้วยกัน
- เป็นเวทีของการต่อรองชิงอำนาจของคนกลุ่มต่างๆ ที่เข้าไปขับเคลื่อนประเด็นปัญหาที่กระทบกับวิถีชีวิต ซึ่งอำนาจของคนแต่ละคน แต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน คนกลุ่มต่างๆ สร้างอำนาจ และถักทอสายใยแห่งอำนาจนั้นๆ แตกต่างกันไป

Slide 7

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมหรือขยายพื้นที่ทางการเมืองให้แก่ภาคประชาชนประชาชนในช่องทางต่างๆ ที่เป็นการเพิ่มบทบาทของ อปท. และภาคประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆให้ประชาชน
2. ทราบรูปแบบ วิธีการบริหารจัดการของ อปท. ในการสร้าง/ขยายพื้นที่ทางการเมืองให้แก่ภาคประชาชน ว่ามีรูปแบบวิธีการใด รวมถึงทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของ อปท. ในการแก้ไขปัญหาให้ประชาชน

Slide 8

งานที่เกี่ยวข้อง

สามารถแบ่งงานออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ก. กรอบคิดทฤษฎี
- ข. การศึกษาบทบาทของ อปท.
- ค. กลุ่มอธิบายพลวัตของสังคมไทย

Slide 9

อาณาบริเวณศึกษา

เทศบาลตำบลศรีเตี้ย อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน เทศบาลตำบลศรีเตี้ย เป็นเทศบาลที่กลุ่มเกษตรกรที่มีปัญหาเรื่องที่ดินทำกินสามารถเข้าไปบริหาร เทศบาลได้ รวมถึงใช้เทศบาลในการขับเคลื่อนการกระจายการถือครองที่ดิน

อบต. แม่ทา และ อบต. ทาเหนือ อ.แม่ฮ่อน จ.เชียงใหม่ เป็น อบต. ที่ ออกข้อบัญญัติป่าชุมชน โดยมีการทำประชาคมทดสอบถามความคิดเห็นของคนในท้องถิ่นอย่างกว้างขวางเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงสร้างกลุ่มประชาชนใน เทศบาลตำบลม่วงน้อย อ.ป่าซาง จ.ลำพูน เป็นเทศบาลที่สนใจ การมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ประชาชนเป็นผู้กำหนดวาระต่างๆ รวมถึงให้ ประชาชนขับเคลื่อนประเด็นปัญหาต่างๆ และประชาชนสามารถเข้าไปตรวจสอบ การทำงานของเทศบาลได้

Slide 10

เนื้อหา

บทที่ 2 การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

กล่าวถึงความเป็นมาของ อปท. ในประเทศไทย ที่การปกครองส่วนท้องถิ่น การขยาย “แขนขา” ของรัฐไทย เป็นแต่เพียง “ส่วนย่อย ส่วนย่อ” ของรัฐ จะตั้งหรือ ยุบอย่างไรก็ได้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า รัฐไทยให้ความสำคัญกับการปกครองส่วนท้องถิ่น จำกัดมาก

Slide 11

เนื้อหาต่อ

บทที่ 3 องค์ประกอบส่วนท้องถิ่น กับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป็นการสำรวจสถานะของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอปท. ว่ามีข้อจำกัด ช่องทาง ในการจัดการอย่างไร

- น้ำ
- ดิน
- ป่าไม้

ซึ่งการจัดการของ อปท. แต่ละทรัพยากรมีการเข้าถึงที่แตกต่างกัน

Slide 12

เนื้อหาต่อ

บทที่ 4 ความเปลี่ยนแปลงของชนบทในภาคเหนือ : ข้อมูลในพื้นที่

กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงของชนบทไทย ที่ได้มีความเปลี่ยนแปลงในช่วง 5 ทศวรรษ และทำให้เกิดกลุ่มชนชั้นใหม่ที่เรียกว่า “กลุ่มคนชั้นกลางในชนบท” ที่รายได้ไม่พึ่งพาการทำเกษตรกรรมอีกแล้ว เขาเหล่านั้นได้สร้างสำนักทางการเมืองเพื่อเรียกร้อง และรักษาสีตธิของตนในหลากหลายรูปแบบ

- ชาวนาในชนบทไทยไม่มีอีกต่อไปแล้ว “ระบบอุปถัมภ์”
- ชาหนึ่งอยู่ในอาชีพเกษตรกรรม ชาหนึ่งอยู่บนฐานอาชีพแบบอื่น “ความสัมพันธ์แบบใหม่”

Slide 13

เนื้อหาต่อ

บทที่ 5 การเมืองเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ

- ท้องถิ่นใดที่จะเข้มแข็งมักมีปัญหาการ “แย่งชิงทรัพยากร”
- อปท. และชาวบ้านจะต้องเป็นเนื้อเดียวกัน
- การแสวงหาแนวร่วมเพื่อต่อสู้กับ “รัฐทุน” แนวร่วม เช่น NGOs ภาครัฐที่มีความเข้าใจ สกว. สสส. อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิจัย สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ฯลฯ
- การยึด อปท. เป็นหนทางหนึ่งในการต่อสู้
  - มีอำนาจตามกฎหมาย
  - มีงบประมาณ
  - มีบุคลากร
  - การสร้างแนวร่วม อปท. และภาคอื่นๆ

Slide 14

บทที่ห้าต่อไป

บทที่ 6 ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทย

- พลวัตการเคลื่อนไหวภาคประชาชนในประเทศไทย
  - การเคลื่อนไหวภาคประชาชน
  - “สมพันธ์ชนาชาชาวไทยแห่งประมาณไทย” ขบวนการประชาธิปไตยรากฐาน
- การเมืองสมัยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร : การสร้างประชาธิปไตยที่กินได้ ?
  - ประชาชนนิยมกับประชาธิปไตยที่กินได้
  - ประชาชนนิยมกับชนชั้นใหม่ในชนบท

Slide 15

บทที่ ทำต่อไป

บทที่ 7 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ทางการเมืองของประชาชน

- ❑ สายใยความสัมพันธ์ทางการเมืองท้องถิ่น : การสร้างเครือข่ายทางการเมือง
  - กลุ่มเครือญาติ (Kinship group) : กลุ่มพื้นฐานทางการเมือง
  - การเมืองเรื่องชาติพันธุ์ (Ethnic politics)
  - กลุ่มเครือข่าย / พรรคพวก / พวกพ้อง
  - กลุ่มทรัพยากร : การสร้างความเป็นธรรมในสังคม
- ❑ เงิน : นำเลี้ยงในการเมืองท้องถิ่น
- ❑ เขตเล็ก เขตใหญ่ ในการเมืองท้องถิ่น
- ❑ สัมพันธภาพการเมืองชาติ : การเมืองท้องถิ่น และเรื่องเสื่อสี

Slide 16

บทที่ 7 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ทางการเมืองของประชาชน

- ❑ ชีวิตทางการเมืองของชาวบ้าน : การสร้างพื้นที่ทางการเมือง
(Political life of the Villagers : To create political space)
  - การเลือกตั้ง : องค์ประกอบที่ไม่เพียงพอแต่ขาดไม่ได้
  - คนกลุ่มใหม่กับการเมืองท้องถิ่น (New People local politics)
  - ประชาคมกับการกำหนดทิศทางท้องถิ่น
  - พื้นที่การเมืองผ่านกฎหมาย

บทที่ 8 บทส่งต่อ

Slide 1

โครงการศึกษาเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ คำสั่ง ของกระทรวง กรม
ซึ่งขัดหรือแย้งกับภารกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ และ พระราชบัญญัติกำหนดแผน
และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒

เสนอโดย ส.ต.ท.มนตรี แดงศรี

Slide 2

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- ๑) เพื่อศึกษากฎ ระเบียบ คำสั่ง ของกระทรวง กรม ต่างๆ ที่กำหนดให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติ ซึ่งขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ และ พรบ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.๒๕๔๒
- ๒) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการออก กฎ ระเบียบ คำสั่ง ของกระทรวง กรมต่างๆ ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการออก กฎ ระเบียบ คำสั่ง ของกระทรวง กรม เพื่อมิให้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ รวมถึงเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่ ในการสนองตอบความต้องการของประชาชน และชุมชน

Slide 3

กฎ ระเบียบ คำสั่ง และหนังสือราชการต่างๆ ของกระทรวง กรม ที่กำหนดให้ อปท. ถือปฏิบัติ ซึ่งขัดหรือแย้งกับ รัฐธรรมนูญพ.ศ. ๒๕๕๐ หรือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒

๒.๑ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๒๒ วรรค ๒ และ ระเบียบว่าด้วยการดูแลรักษา และคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ.๒๕๕๓

ประเด็นการขัดหรือแย้ง คือ การกำหนดห้ามมิให้ อปท. ใช้ประโยชน์จากที่ดินหรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ในพื้นที่ของ อปท.

ผลกระทบ คือ ความไม่สอดคล้องด้านความต้องการใช้ที่ดินเพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการของประชาชน ในพื้นที่ของ อปท. เช่น การจัดลานกีฬา รวมถึงกระทบต่อการปฏิบัติการกิจอำนาจหน้าที่ด้านการส่งเสริมอาชีพ,การแก้ไขและพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัย นอกจากนี้การผลักภาระค่าใช้จ่ายในการ รั้งวัดตรวจสอบที่ดิน หรือ การฟ้องร้องดำเนินคดียังส่งผลกระทบต่อระบบการเงินการคลังของท้องถิ่น

Slide 4

กฎ ระเบียบ คำสั่ง และหนังสือราชการต่างๆ ของกระทรวง กรม ที่กำหนดให้อปท. ถือปฏิบัติ ซึ่งขัดหรือแย้งกับ รัฐธรรมนูญพ.ศ. ๒๕๕๐ หรือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒

๒.๒ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๘๐๘.๔/ว ๒๕๕๕ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๗ เรื่องหลักเกณฑ์ การใช้จ่ายเงินในการแข่งขันกีฬาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อ ๒.๕

ประเด็นของการขัดหรือแย้ง คือ การกำหนดหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินในการแข่งขันกีฬาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเบิกจ่ายเงินหรือของรางวัลที่มอบให้แก่ผู้ชนะการแข่งขันเพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณได้ไม่เกินร้อยละ ๒๕ ของประมาณการค่าใช้จ่ายในโครงการแข่งขันกีฬานั้น

ผลกระทบ คือ กระทบต่อการจัดทำงบประมาณในโครงการแข่งขันกีฬาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ปฏิบัติการกิจได้ในขอบเขตที่จำกัด โดยเฉพาะการแข่งขันกีฬาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม ประเพณีและวัฒนธรรม เช่น กีฬาพื้นบ้านและกีฬาดมขบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ทำให้ไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นได้

Slide 5

กฎ ระเบียบ คำสั่ง และหนังสือราชการต่างๆ ของกระทรวง กรม ที่กำหนดให้อปท. ถือปฏิบัติ ซึ่งขัดหรือแย้งกับ รัฐธรรมนูญพ.ศ. ๒๕๕๐ หรือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒

๒.๓ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๙๙๓.๒/ว๑๙๑๙ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๑

ประเด็นการขัดหรือแย้ง คือ กำหนดให้ผู้บริหาร อปท. ต้องมอบอำนาจในการจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน ฯลฯ ไปให้กับหัวหน้าสถานศึกษาซึ่งเป็นพนักงาน/ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็น ที่มีวงเงินครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) โดยเฉพาะกรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต./เทศบาลตำบล โดยไม่ต้องผ่านการเห็นชอบหรืออนุมัติจากผู้บริหารท้องถิ่น

ผลกระทบ คือ อปท.ขนาดเล็ก ที่มีบุคลากรเจ้าหน้าที่จำนวนจำกัด เช่น อบต. หัวหน้าส่วนการคลัง อบต. นอกจากจะต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้างานพัสดุและเป็นคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน ใน อบต.แล้วยังต้องเป็นเจ้าหน้าที่พัสดุกับคณะกรรมการเก็บรักษาเงินในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำตำบลซึ่งอยู่ในความดูแลของ อบต. นอกจากนี้ยังเกิดผลกระทบต่อด้านการบังคับบัญชาเพราะหัวหน้าศูนย์ฯมีอำนาจในการใช้งบประมาณการเงินโดยอิสระ โดยไม่ต้องผ่านการอนุมัติของ นายก อบต.

Slide 6

กฎ ระเบียบ คำสั่ง และหนังสือราชการต่างๆ ของกระทรวง กรม ที่กำหนดให้อปท. ถือปฏิบัติ ซึ่งขัดหรือแย้งกับ รัฐธรรมนูญพ.ศ. ๒๕๕๐ หรือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒

๒.๔ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๓

ประเด็นการขัดหรือแย้ง คือ การกำหนดคุณสมบัติของของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากผู้อำนวยการ (ผู้บริหาร อปท.) ต้องเป็นผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรตามที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด หรือหลักสูตรอื่น ที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้การรับรอง เท่านั้น

ผลกระทบ คือ มีผลต่อการปฏิบัติงานการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ โดยเฉพาะ อปท.ขนาดเล็กซึ่งมีงบประมาณจำกัดและบุคลากรจำกัด

Slide 7

กฎ ระเบียบ คำสั่ง และหนังสือราชการต่างๆ ของกระทรวง กรม ที่กำหนดให้อปท. ถือปฏิบัติ ซึ่งขัดหรือแย้งกับ รัฐธรรมนูญพ.ศ. ๒๕๕๐ หรือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒

๒.๕ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๒๑๐.๕/ว ๔๑๕ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เรื่องแนวทางการ จัดหาระบบคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นการขัดหรือแย้ง คือ การจัดหาหรือจัดซื้อคอมพิวเตอร์ของ อปท.จะต้องผ่านการพิจารณา และอนุมัติจากคณะกรรมการการบริหาร และจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ระดับจังหวัด ในวงเงินไม่เกิน ๕ ล้านบาท

ผลกระทบ คือ กระทบต่อการปฏิบัติงานและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการ บริหารจัดการพัสดุ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวใช้ระยะเวลาและขั้นตอนการดำเนินการที่มาก มีผลกระทบ ต่ออำนาจในการพิจารณาหรือตัดสินใจเพื่อเลือกซื้อสินค้าหรือบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่

Slide 8

กฎ ระเบียบ คำสั่ง และหนังสือราชการต่างๆ ของกระทรวง กรม ที่กำหนดให้อปท. ถือปฏิบัติ ซึ่งขัดหรือแย้งกับ รัฐธรรมนูญพ.ศ. ๒๕๕๐ หรือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒

๒.๖ ผลกระทบของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๒๖ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๘)

ประเด็นการขัดหรือแย้ง คือ รัตนอนอำนาจการบริหารจัดการของ อปท. โดยการเดินทางไป ราชการของผู้บริหาร อปท.ต้องขออนุญาตผู้กำกับดูแลก่อน รวมถึงเป็นการเลือกปฏิบัติต่อหน่วยงานอื่น

ผลกระทบ คือ กระทบความเป็นอิสระของ อปท. ในด้านการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของ ผู้บริหาร/ ข้าราชการ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งการเดินทางไปศึกษา อบรม สัมมนา หรือ ดูงาน เพื่อนำวิชาความรู้ แนวคิด วิธีปฏิบัติต่างๆ กลับมาใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ของตนเอง

Slide 9

**บทสรุปของการออกกฎ ระเบียบ คำสั่ง ที่ขัดหรือแย้งต่อ รธน. ๒๕๕๐
และ พรบ.กระจายอำนาจ ๒๕๔๒**

๑.กฎหมาย หรือ กฎ ระเบียบ และหนังสือสั่งการ มีการบัญญัติหรือบังคับใช้มาก่อนรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.การแก้ไขหรือการปรับปรุงกฎหมาย ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย มิได้เข้าใจหรือคำนึงถึงสภาพความแตกต่างของ อปท.

๓.การออกกฎ หรือ ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจตามอำนาจหน้าที่ของอปท. ยังมิได้บูรณาการร่วมกันระหว่าง อปท. ในทุกรูปแบบกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.การควบคุมและกำกับดูแล อปท. ในการใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ยังมีความไม่เหมาะสม ทั้งด้านจำนวนการจัดสรรและการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ

Slide 10

**บทสรุปของการออกกฎ ระเบียบ คำสั่ง ที่ขัดหรือแย้งต่อ รธน. ๒๕๕๐
และ พรบ.กระจายอำนาจ ๒๕๔๒ (ต่อ)**

๕.วัฒนธรรมของเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการของกระทรวงมหาดไทยในปัจจุบันทั้งในส่วนของกรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ยังคงแนวคิดของการเป็นผู้บังคับบัญชาของ อปท. มีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของ อปท. เห็นว่า อปท.เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดของกระทรวงมหาดไทยซึ่งจะต้องบริหารจัดการองค์กรให้เป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด นอกจากนี้ข้าราชการในหน่วยงานระดับภูมิภาค เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ยังคงมีแนวคิดว่าเป็นผู้ถืออำนาจในการบังคับใช้กฎหมายกับ อปท.

๖.การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นของตนเองยังมีค่อนข้างน้อย ลักษณะของการมีส่วนร่วมมีเพียงแต่การไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหาร อปท. และสมาชิกสภาฯ เท่านั้น ผลทำให้หน่วยงานที่ควบคุมหรือกำกับดูแลอาศัยเหตุดังกล่าวในการออกกฎ ระเบียบ มาควบคุม อปท.

Slide 11

**ข้อเสนอแนะต่อการออกกฎ ระเบียบ คำสั่ง เพื่อไม่ให้ขัดต่อ รธน. ๒๕๕๐
และ พรบ. กระจายอำนาจ ๒๕๔๒**

๑. ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กก.กระจายอำนาจฯ ให้แก่ อบท. กระทรวง กรม ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิก กฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการ ต่างๆ ที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของ รธน. พ.ศ. ๒๕๕๐ ในเรื่องของเจตนารมณ์ในการปกครองตนเองและหลักการกระจายอำนาจให้แก่ อบท. รวมถึงเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการกิจอำนาจหน้าที่ของ อบท. ตาม พรบ.กระจายอำนาจฯ พ.ศ.๒๕๔๒

๒. ควรให้กระทรวงมหาดไทย และกก.กระจายอำนาจฯ ตัวแทน อบท. ในแต่ละรูปแบบ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจและอำนาจหน้าที่ของ อบท. เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ กรมชลประทาน กรมเจ้าท่า รวมถึงหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายต่างๆ เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ร่วมกำหนดมาตรฐานกลางในการกำกับดูแลการปฏิบัติการกิจตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๒ วรรคสอง

Slide 12

**ข้อเสนอแนะต่อการออกกฎ ระเบียบ คำสั่ง เพื่อไม่ให้ขัดต่อ รธน. ๒๕๕๐
และ พรบ. กระจายอำนาจ ๒๕๔๒ (ต่อ)**

๓. ในการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลอบท.ควรมีอำนาจในการพิจารณาเลือกแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม และตรงต่อความต้องการของประชาชน ชุมชน ในพื้นที่ เช่น การบริหารจัดการงบประมาณ การเงินการคลัง สำหรับการบริหารงานบุคคลด้านเงินเดือนหรือค่าตอบแทนให้แก่ข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปัจจุบัน เป็นต้น

๔. ควรดำเนินการยกเลิกอำนาจของนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดในการควบคุมและกำกับดูแลตัวบุคคล คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกรูปแบบ โดยควรกำหนดให้นายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดฐานะเป็นผู้เสียหาย ทั้งในทางคดีแพ่ง คดีอาญา และผู้มีอำนาจฟ้องในคดีปกครอง กรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

Slide 13

**ข้อเสนอแนะต่อการออกกฎ ระเบียบ คำสั่ง เพื่อไม่ให้ขัดต่อ รธน. ๒๕๕๐
และ พรบ. กระจายอำนาจ ๒๕๔๒ (ต่อ)**

๕. ในการศึกษา หรือ ฝึกอบรม เพื่อแต่งตั้ง ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่หรือ บุคคลภายนอกเพื่อให้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามภารกิจหน้าที่ต่างๆ เช่น งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ การกำหนดมาตรฐานการฝึกอบรมหรือกำหนดหลักสูตร ควรดำเนินการให้มีความหลากหลายไม่กำหนดคุณสมบัติหรือมาตรฐานการฝึกอบรมเฉพาะในส่วนของการราชการเท่านั้น นอกจากนี้ควรกำหนดรูปแบบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษหรือขนาดใหญ่ที่มีความรู้ความชำนาญสามารถร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กหรือในพื้นที่ จัดการฝึกอบรมเพื่อกำหนดหรือรับรองหลักสูตรต่างๆ ให้สามารถแต่งตั้ง พนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าหน้าที่

Slide 14

**ข้อเสนอแนะต่อการออกกฎ ระเบียบ คำสั่ง เพื่อไม่ให้ขัดต่อ รธน. ๒๕๕๐
และ พรบ. กระจายอำนาจ ๒๕๔๒ (ต่อ)**

๖. เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาหรือช่องว่างของการป้องกันการทุจริตในอปท. โดยมีให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับเปลี่ยนนโยบายและการปฏิบัติที่มุ่งเน้นไปในด้านการปราบปรามการทุจริต มาเป็นการป้องปรามการทุจริต เพราะปัจจุบันเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ คือ หลังจากที่เกิดปัญหาการทุจริตหรือการประพฤติผิดระเบียบ หรือหนังสือสั่งการ หรือการปฏิบัติโดยไม่มีระเบียบ หรือหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทยรองรับ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วหน่วยงานที่ตรวจสอบหรือตรวจพบ ได้แก่ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ดังนั้นจึงควรจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นในแต่ละจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา หรือตีความ ก่อนการปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการ ในกรณีที่มีข้อขัดข้องหรือไม่สามารถปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการ โดยกำหนดให้คำวินิจฉัยหรือมติของคณะกรรมการดังกล่าวเป็นมาตรฐานในการดำเนินการตามภารกิจและอำนาจหน้าที่

**ข้อเสนอแนะต่อการออกกฎ ระเบียบ คำสั่ง เพื่อให้ไม่ขัดต่อ รธน. ๒๕๕๐
และ พรบ. กระจายอำนาจ ๒๕๔๒ (ต่อ)**

๗. กระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนด กฎ ระเบียบ หนังสือสั่งการต่างๆ ควรดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจาก อปท. ให้ได้ข้อสรุป ก่อนการกำหนด กฎ ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการออกใช้บังคับกับ อปท. ซึ่งอาจเป็นไปในลักษณะของการรับฟังความคิดเห็นจากภาคตัวแทนของ อปท. ในแต่ละรูปแบบในจำนวนที่เหมาะสมนอกจากนี้ ข้าราชการ หรือผู้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบหรือร่างกฎ ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการต่างๆ ของกระทรวง กรม ควรยึดหลักการการกระจายอำนาจและหลักอิสระในการปกครองตนเองของ อปท. ตาม รธน. ๒๕๕๐ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในขั้นต้นควรดำเนินการแจ้งให้หน่วยงานรับทราบและเสนอแนะในการดำเนินการหาข้อสรุปหรือแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมก่อนการนำออกบังคับใช้กับ อปท. เช่น การส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจสอบหรือวินิจฉัย โดยมีต้องให้ อปท. เป็นผู้ดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเพิกถอน หรือ วินิจฉัยความชอบของ กฎ ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการต่างๆ

จบการนำเสนอ

Slide 1

รายงานผลการวิจัย

การจัดการปัญหาขยะข้ามแดนแบบบูรณาการ เชิงพื้นที่ เขตเทศบาลบสนองฝั่ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

Slide 2

นักวิจัย

๑) นายรักษันรินทร์ แก้วมีศรี หัวหน้าโครงการ	
๒) ผศ.ดร.เพ็ชรี รูปะวิเชตร	ทีมวิจัย
๓) นายธรรมศักดิ์ พุฒทอง	ทีมวิจัย
๔) น.ส.ปัทมพัฒน์ คำด้อย	ทีมวิจัย
๕) นายเปรมวิทย์ เสนาฤทธิ์	ทีมวิจัย

Slide 3

กิตติกรรมประกาศ

- รศ.ประสาน ตั้งสิกบุตร
- รศ.ดร.อวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ
- นายอุทัย ลือชัย นายอำเภอสารภี
- ผอ.กรมทางหลวงชนบท แขวงการทางที่ 2
จังหวัดเชียงใหม่
- ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกท่าน
- ผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชน กลุ่ม/องค์กร
ชาวบ้าน

Slide 4

กิตติกรรมประกาศ

- อาจารย์จาก ศูนย์ส่งเสริมและประสานงานการวิจัยเพื่อการ
ปกครองตนเองของท้องถิ่น – สปวท. ทุกท่าน
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

Slide 5

ความสำคัญของปัญหา

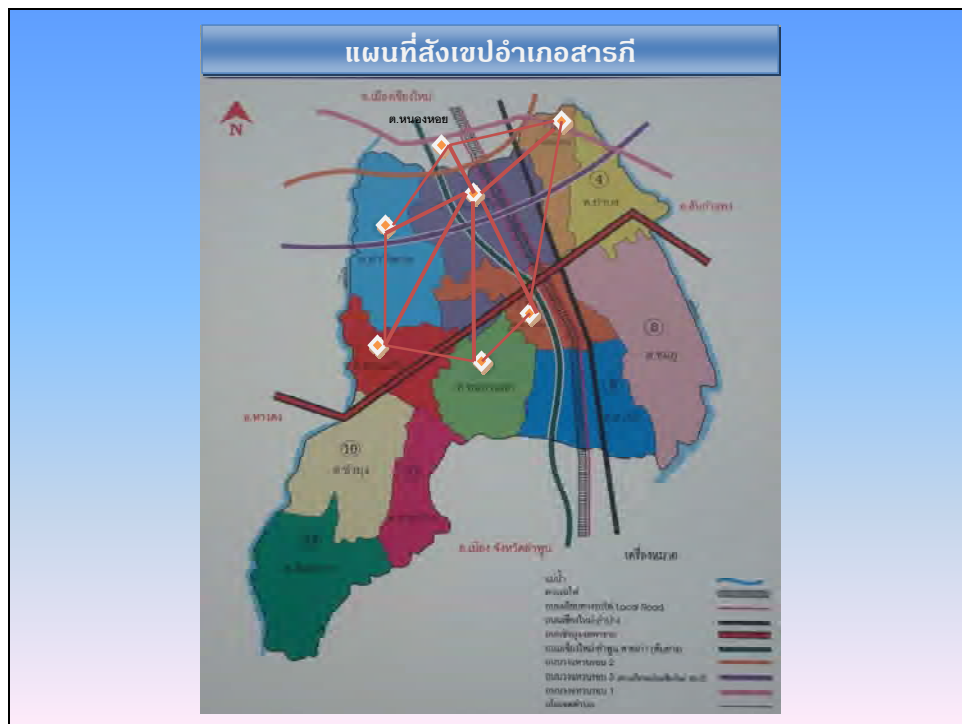
1. การเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นสังคมเมือง การแย่งชิงการใช้พื้นที่ ความสะดวกในการสัญจร การเดินทาง
2. สถานประกอบการในพื้นที่มีจำนวนมากขึ้น ประชากรแฝงมากขึ้น ข้อมูลจากการสำรวจ พบว่ามีประมาณ 3 หมื่นคน (หอพัก โรงงาน งานก่อสร้าง ร้านอาหาร สถานประกอบการ ฯลฯ)
3. วิฤตจำนวนขยะในพื้นที่มากขึ้น พื้นที่ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมข้ามแดน เช่น ขยะ น้ำทิ้ง น้ำเสียจากพื้นที่ใกล้เคียง (การร้องเรียนทุกปีจากพื้นที่ใกล้เคียง)
4. การร้องเรียนจากประชาชนนอกพื้นที่ จากการมีคนเอาขยะมาทิ้งในที่ที่ไม่เหมาะสม และจากที่คนตำบลหนองผึ่งเอาไปทิ้งในที่ใกล้เคียง (ร้องเรียนจากชาวต่างชาติที่อาศัยในพื้นที่)

Slide 6

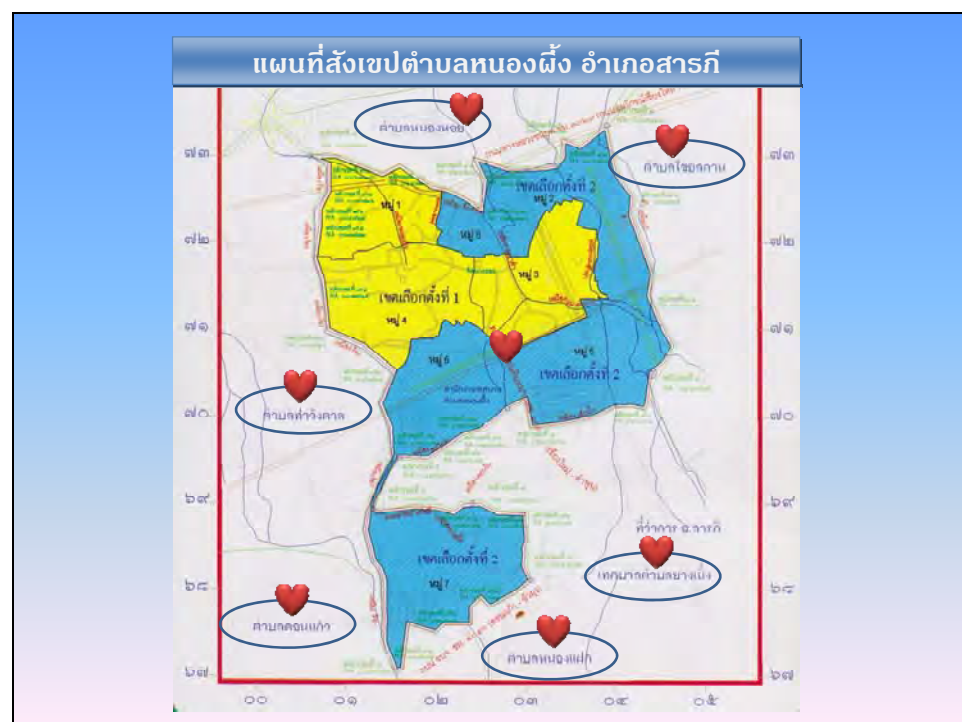
ความสำคัญของปัญหา

5. การปฏิบัติงานตามกฎหมายกำหนด ว่าด้วย รัฐธรรมนูญ 2550 พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจ 2542 และ พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2553
6. ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ได้เกิดและมีผลกระทบ เฉพาะในพื้นที่ตามเขตปกครอง และตามกรอบกฎหมายที่กำหนดไว้เท่านั้นแต่ความการบริหารจัดการแบบบูรณาการ จึงเป็นการค้นหาแนวทางและพัฒนากลไก มาช่วยเป็นเครื่องมือ และเสนอทางออกร่วมกันในการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน
7. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน Asean Economics Community (AEC) สิ่งที่จะมาเปลี่ยนแปลงชีวิตของเราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากประเทศไทย โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีมาตรการรองรับ

Slide 7

Slide 8

Slide 9

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาบริบทของชุมชน ท้องถิ่น ที่เอื้อต่อการเกิดปัญหาขยะข้ามแดน ตั้งแต่ สถานการณ์ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ฯลฯ ของตำบลหนองผึ่ง
- 2) เพื่อศึกษาทดลองรูปแบบการจัดการปัญหาขยะข้ามแดน บนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นระหว่างท้องถิ่น และการดำเนินการกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะ
- 3) เพื่อศึกษาผลการดำเนินการจัดการปัญหาขยะข้ามแดน แบบบูรณาการเชิงพื้นที่ โดยดูการเปลี่ยนแปลงหลังจากทดลองรูปแบบการจัดการปัญหาขยะข้ามแดน

Slide 10

โจทย์วิจัย

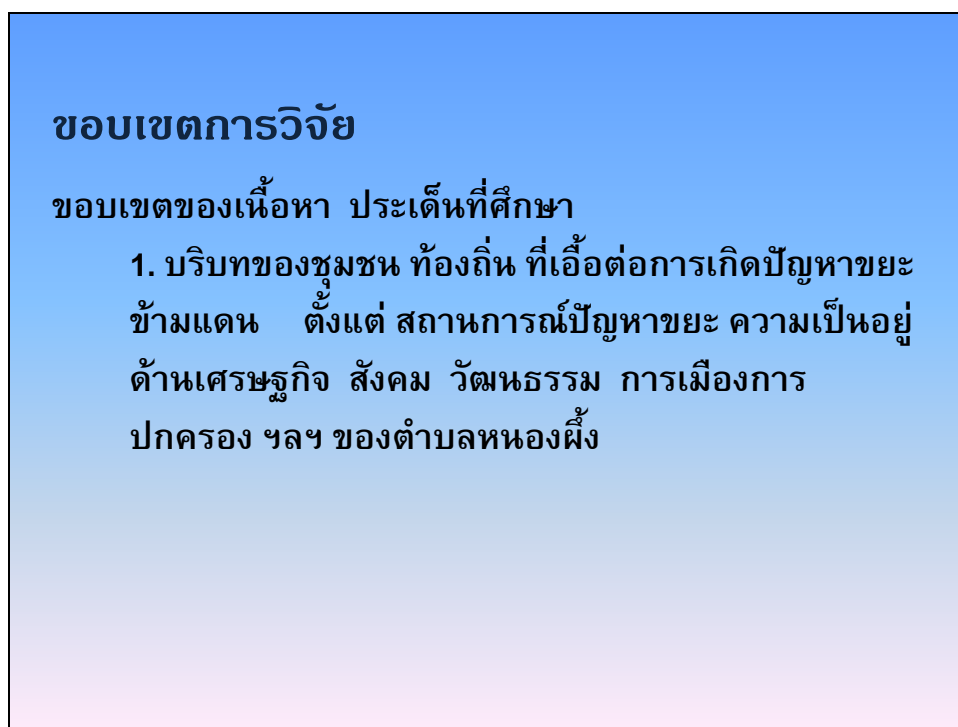
๑. ข้อมูลที่สำคัญที่เทศบาลตำบลหนองผึ่ง และ อปท.ใกล้เคียง จำเป็นต้องมีเพื่อจัดการความร่วมมือด้านการจำกัดขยะระหว่างกันมีอะไรบ้าง
๒. รูปแบบการทำงานร่วมกันเชิงพื้นที่ด้านการจำกัดขยะ ที่ประสบความสำเร็จต้องมีภาคีความร่วมมือเป็นใครบ้าง และมีกลไกการทำงานร่วมกันอย่างไร
๓. กระบวนการจัดการความรู้ด้านการจัดการขยะข้ามแดน ที่เหมาะสมควรมีรูปแบบอย่างไร
๔. แผนการทำงานในรูปแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ ในการจัดการปัญหาขยะข้ามแดนซึ่งรวมถึง ของเสีย สิ่งปฏิกูล อูจจาระ ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

Slide 11

Slide 12

Slide 13

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา ประเด็นที่ศึกษา

2. ทดลองรูปแบบการจัดการปัญหาขยะข้ามแดน บนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น ระหว่างท้องถิ่น และการดำเนินการกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

Slide 14

ขอบเขตการวิจัย

2.1) วิเคราะห์นโยบายและแนวคิดของเทศบาลตำบลหนองผึ่ง และของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการปัญหาขยะข้ามแดน

2.2) ประเมินสถานการณ์ปัญหาขยะข้ามแดนในพื้นที่ท้องถิ่นตำบลหนองผึ่งและจุดเชื่อมต่อระหว่างท้องถิ่น

2.3) พัฒนาโครงสร้างการขับเคลื่อนประชาสังคม เพื่อจัดการปัญหาขยะข้ามแดนทั้งระดับชุมชน และท้องถิ่น

2.4) การกำหนดแผนแม่บทของภาคีความร่วมมือ การกำหนดนโยบายสาธารณะในการจัดการปัญหาขยะข้ามแดน และ

2.5) การประเมินผลการดำเนินการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม

Slide 15

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา ประเด็นที่ศึกษา

3. ผลการดำเนินการจัดการปัญหาขยะข้ามแดนแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ เขตเทศบาลตำบลหนองผึ้ง

1. ปัจจัยนำเข้า (Input)

1.1 สถานการณ์ปัญหา

1.2 ผู้ริเริ่มแก้ปัญหาและวิสัยทัศน์

1.3 สถาบันทางสังคมที่สนับสนุนโครงการแก้ไขปัญห

ขยะข้ามแดน

Slide 16

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา ประเด็นที่ศึกษา

2. กระบวนการบริหารจัดการที่ประกอบด้วยการเรียนรู้ปัญหา การประสานพลัง และการจัดการแบบรับผิดชอบต่อสาธารณะ

3. ผลของการดำเนินโครงการและผลกระทบต่อชุมชน ได้แก่ ทุนทางสังคมที่ใช้ในการขับเคลื่อนงานแก้ปัญหาขยะข้ามแดน และการเชื่อมโยงกิจกรรมในการแก้ไขปัญหขยะข้ามแดนในชุมชน

Slide 17

พื้นที่ดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาพื้นที่หลักได้แก่ เขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสарภักี จังหวัดเชียงใหม่
๒. พื้นที่รองได้แก่ พื้นที่ใกล้เคียงที่เป็นภาคีเครือข่ายสหมิตรจัดการสิ่งแวดล้อม ในอำเภอสарภักี ได้แก่
  - ตำบลท่าช้าง
  - ตำบลไชยสถาน
  - ตำบลยางเบ็ง
  - ตำบลหนองแฝก
  - ตำบลดอนแก้ว และ
  - ตำบลหนองหอย ของอำเภอเมือง เชียงใหม่

Slide 18

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลเอกสาร และข้อมูลจากบุคคล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างความสัมพันธ์และความเชื่อมั่น เปิดกว้างพร้อมที่จะรับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน การตรงต่อเวลาและมีความรับผิดชอบ เคารพในการตัดสินใจของชาวบ้าน เป็นต้น
3. เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล
  - นักวิจัย
  - กระบวนการ 5 ขั้นตอน
  - เก็บรวบรวมจากเอกสาร

Slide 19

3. เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

- ใช้การสังเกต แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม
- ใช้แบบการบันทึก สันทนากลุ่ม
- ใช้แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง
- ใช้แบบประเมิน
- จากกล้องถ่ายภาพและเครื่องบันทึกเสียง

Slide 20

การดำเนินการศึกษาข้อมูลทางเอกสาร

ศึกษาบททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Review Literature) ในประเทศและต่างประเทศ

- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน
- บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดการขยะมูลฝอย
- แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
- แนวคิดวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- แนวคิดการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่
- แนวคิดนโยบายสาธารณะ
- เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Slide 21

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการสังเกต

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

- การทำเวทีชาวบ้านในระดับตำบล
- เวทีในระดับเครือข่ายภาคีความร่วมมือแต่ละเทศบาล
- การทำกิจกรรมขับเคลื่อนประชาสังคม เช่น การพัฒนาหมู่บ้านเนื่องในวันสำคัญ การดำเนินในระดับกิจกรรมของกลุ่มและองค์กรชาวบ้านต่าง ๆ
- การเข้าไปมีส่วนร่วมในการพูดคุยแลกเปลี่ยนในการประชุม
- สังเกตจากการปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วมใน 5 ขั้นตอนต่าง ๆ ทุกขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาขยะข้ามแดน

Slide 22

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการสังเกต

2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

สังเกตความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ท้องถิ่น สังเกตพฤติกรรมที่เข้าไปจัดการปัญหาขยะ ความสัมพันธ์ของกลุ่มต่าง ๆ สังเกตการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ

Slide 23

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การสัมภาษณ์

- วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการหรือไม่มีโครงสร้าง
  - วิธีการนี้ในการพูดคุยกับบุคคลที่ให้ข้อมูลระดับนโยบาย
- ปัญหาบริหารจัดการขยะข้ามแดน ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบล และ
- เครือข่ายภาคีความร่วมมือ
- การนำประเด็นคำถามเดิมหรือข้อมูลที่ได้มาบ้างแล้วมา
- ตรวจสอบข้อมูล จากกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม หรือผู้รับผิดชอบ
- งาน กับผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

Slide 24

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การประชุมชุมชนแบบมีส่วนร่วม

- เป็นวิธีการที่ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม สามารถสร้างและกระตุ้น
- จิตสำนึกและพลังในการแก้ไขปัญหาให้แก่ชาวบ้าน
- ทำความเข้าใจชุมชนอย่างเป็นระบบและเป็นองค์รวม
  - ร่วมกันแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์สิ่งที่แต่ละคนรู้เกี่ยวกับสภาพ
- ปัญหาขยะข้ามแดนได้
- นำไปสู่การกำหนดแผนแม่บทและทำงานร่วมกัน ในการแก้ไข
- ปัญหาขยะข้ามแดน

Slide 25

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การทำสนทนากลุ่ม

- ทำความเข้าใจปัญหาในลักษณะเฉพาะ
- หาคำตอบที่มีคุณค่าแก่ปัญหาขยะชุมชนและขยะข้ามแดน
- ประเด็นปัญหาที่สนทนาเชื่อมกับสถานการณ์ปัญหาขยะ
- การดำเนินการเรื่องแก้ไขปัญหาขยะข้ามแดนของชุมชน และของท้องถิ่น
- การร่วมกันชี้ชัดปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหามหาทางเลือกทางออกในการแก้ไขปัญหามหาขยะข้ามแดนในชุมชน

Slide 26

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การศึกษาเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม

- การเข้าร่วมประชุมของเทศบาลภาคีความร่วมมือ คณะที่ปรึกษาโครงการ รวมทั้งการประชุมในหมู่บ้าน
- ทดลองรูปแบบการจัดการปัญหาขยะข้ามแดน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน
  - 1) วิเคราะห์นโยบายและแนวคิดของเทศบาล
  - 2) ประเมินสถานการณ์ปัญหา ขยะข้ามแดนในพื้นที่
  - 3) พัฒนาโครงสร้างการขับเคลื่อนประชาสังคม
  - 4) การกำหนดแผนแม่บทของภาคีความร่วมมือ การกำหนดนโยบายสาธารณะ
  - 5) การประเมินผลการดำเนินการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม

Slide 27

การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

- ข้อมูลมือสองของแต่ละหน่วยงานที่มีอยู่
- ข้อมูลที่เก็บรวบรวมในเชิงคุณภาพจะมีการตรวจสอบข้อมูล
- ข้อมูลในภาคสนามหลังจากมีการตรวจสอบข้อมูลก็จะแยกแยะข้อมูลจัดเป็นหมวดหมู่
- การเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อแสวงหาข้อสรุป
- การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยก็จะวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ตลอดเวลา
- รูปแบบการจัดการปัญหาขณะข้ามแดนแบบบูรณาการวิเคราะห์ขั้นตอนต่าง ๆ ทุกขั้นตอน โดยทีมผู้วิจัยและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

Slide 28

ผลการศึกษาวิจัย

Slide 29

บริบทพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลหนองผึ่ง

1. บริบททางด้านสังคม

- การขยายตัวความเป็นเมืองเข้าสู่ชุมชน
- การเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนอย่างรวดเร็ว
- ประชาชนเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน
- ปริมาณประชากรในพื้นที่และประชากรแฝงเพิ่มขึ้น
- ปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่และปัญหาขยะข้ามแดนมีปริมาณเพิ่มขึ้น
- ภารกิจของทางเทศบาลที่จะต้องดำเนินการจัดการขยะข้ามแดน การจัดเก็บ และการใช้งบประมาณ

Slide 30

บริบทพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลหนองผึ่ง

2. บริบทด้านเศรษฐกิจ

- โครงสร้างเศรษฐกิจ เปลี่ยนอาชีพจากภาคเกษตรกรรม ก็เปลี่ยนมาเป็นขายแรงงาน และค้าขาย
- การพาณิชย์ขยายตัวในพื้นที่มากขึ้น สถานประกอบการโรงงาน หมู่บ้านจัดสรรในโครงการต่าง ๆ
- ปริมาณสินค้าที่เข้ามาจำหน่ายในพื้นที่เป็นจำนวนมาก การเข้าถึงสินค้าต่างๆของประชาชน การบรรจุ หีบห่อ ทำให้เกิดเป็นขยะมูลฝอย
- ขณะที่เส้นทางสัญจรที่สะดวก และตัดผ่านในพื้นที่หลายเส้นทางของผู้เดินทาง นักท่องเที่ยว เกิดปัญหาขยะข้ามแดน
- จากขบวนการผลิต และในขบวนการผลิตสินค้าให้ประชาชน นักท่องเที่ยว และผู้บริโภค
- สินค้ามือสองมีการจำหน่ายกันอย่างแพร่หลาย ตามกระแสนิยมแฟชั่นต่างประเทศ

Slide 31

บริบทพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลหนองผึ่ง

3. บริบททางการปกครอง

- การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครอง ภารกิจงานจำนวนมาก ถูกถ่ายโอนมาให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ในขณะที่ปริมาณงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้การแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาขยะมูลฝอยยังไม่ทั่วถึง และไม่เป็นระบบ
- ข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และเครื่องมือในการทำงาน
- การเปลี่ยนแปลงตัวบทกฎหมายค่อนข้างมากจำเป็นต้องมี ผู้รับผิดชอบงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง
- ทำให้เกิดการทิ้งขยะข้ามพื้นที่หรือข้ามแดน ของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Slide 32

สถานการณ์และปัญหาขยะข้ามแดนของเทศบาลตำบลหนองผึ่ง และเทศบาลภาคีความร่วมมือ

- การทิ้งขยะข้ามพื้นที่หรือข้ามแดน ของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองผึ่ง และเทศบาลใกล้เคียง
- สภาพปัญหาขยะที่พบ ขยะส่วนใหญ่มาจากครัวเรือน และสถานที่ราชการ สถานศึกษา สถานประกอบการในเขตเทศบาล
- การลักลอบนำขยะจากเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง รวมถึงขยะจากบริษัทจากเมืองเชียงใหม่ จากจังหวัดลำพูน

Slide 33

สถานการณ์และปัญหาขยะข้ามแดนของเทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลภาคีความร่วมมือ

- ขยะที่นำมาทิ้ง ประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะก่อนนำมาทิ้ง ทุกอย่างถูกนำมาทิ้งรวม ทำให้น้ำหนักของขยะเพิ่มมากขึ้น ยากต่อการจัดการ
- ส่งผลต่อการจัดการขยะในพื้นที่ตำบลหนองผึ้ง โดยเฉพาะงบประมาณในการจัดเก็บขยะของเทศบาลในแต่ละปี ที่มีแนวโน้มจำนวนมากขึ้น
- เทศบาลไม่มีพื้นที่ในการจัดเก็บขยะของตนเอง การจัดการขยะของเทศบาลจึงเป็นการจัดจ้างบริษัทเอกชนในการจัดเก็บขยะ

Slide 34

สถานการณ์และปัญหาขยะข้ามแดนของเทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลภาคีความร่วมมือ

- สถานการณ์และปัญหาขยะข้ามแดนดังกล่าว ไม่ใช่เทศบาลใดเทศบาลหนึ่ง ที่ได้รับผลกระทบเท่านั้น แต่เป็นทุกเทศบาลตำบล ที่มีพื้นที่เชื่อมต่อ ต่างก่อปัญหาให้กันและกัน
- นอกจากนั้นยังพบว่ามีขยะข้ามแดนที่ไม่มีพื้นที่เชื่อมต่อกัน เช่น จากอำเภอเมืองเชียงใหม่ จากจังหวัดลำพูน และจากอำเภอหางดง
- ปรากฏการณ์ขยะข้ามแดนดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่าจะมีมากขึ้น และจะส่งผลต่อการจัดการขยะในอนาคต ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อ หรือมีพื้นที่เชื่อมกันหลายเส้นทาง จะต้องรองรับกับการแก้ไขปัญหาขยะ โดยเฉพาะการใช้งบประมาณมหาศาล ที่จะต้องนำเข้ามาจัดการกับปัญหาขยะข้ามแดนในอนาคต

Slide 35

รูปแบบการจัดการปัญหาขยะข้ามแดนแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ เขตเทศบาลตำบลหนองผึ้ง

- 1) วิเคราะห์นโยบายและแนวคิดของเทศบาลตำบลหนองผึ้ง และของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - นโยบายของผู้บริหารยังไม่สามารถตอบโจทย์กับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะปริมาณขยะที่มากขึ้น
  - วิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหaxyให้กับชุมชนไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน
  - แผนพัฒนาตำบลตามนโยบายของแต่ละเทศบาล พบว่าเป็นนโยบายเดิม ๆ ที่เขียนไว้ให้เห็นว่าเป็นกรอบและเนื้อหาที่นำไปปฏิบัติในการทำงานปกติเท่านั้น เช่น การจ้างเอกชนเข้ามาจัดเก็บขยะ อนุรักษ์การคัดแยกขยะ การอบรมให้ความรู้ประชาชน เป็นต้น

Slide 36

- การกำหนดการใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการจัดการขยะ
- ไม่พบว่าข้อมูล หรือมีน้อยมาก ถึงสถานการณ์ปัญหา ได้มีการกำหนดนโยบายที่รองรับการแก้ไขปัญหaxyในชุมชน และขยะข้ามแดน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่น การบูรณาการในการบริหารจัดการขยะในเชิงเศรษฐศาสตร์ การแสวงหาเทคโนโลยี หรือการจัดการขยะรวมศูนย์ เป็นต้น
- ในขณะที่ชุมชนยังมีข้อบกพร่องในการดำเนินงานแก้ไขปัญหaxy ได้แก่ ขาดความตระหนัก ขาดการมีส่วนร่วม การดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่อง

Slide 37

- ขาดความเชื่อมประสานหลาย ๆ ฝ่าย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน
- นโยบายที่กำหนดไว้ ไม่สามารถปรับตัวให้เหมาะกับสภาพทางสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ปัญหาขยะชุมชน ขยะข้ามแดน ยิ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น

Slide 38

2) ประเมินสถานการณ์ปัญหา ขยะข้ามแดนในพื้นที่ท้องถิ่นตำบลหนองผึ้ง และจุดเชื่อมต่อระหว่างท้องถิ่น

- ขยะข้ามแดนในพื้นที่ท้องถิ่นตำบลหนองผึ้ง และจุดเชื่อมต่อระหว่างท้องถิ่น พบว่าส่วนใหญ่มาจากการไม่มีการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง ได้แก่ขยะในครัวเรือน
- ในขณะที่ก็มีขยะในลักษณะเดียวกันจากเขตเทศบาลใกล้เคียงเข้ามาทั้งในเขตเทศบาลหนองผึ้ง โดยเฉพาะตามถนนสายหลัก
- เทศบาลแต่ละแห่งไม่สามารถดำเนินการจัดเก็บขยะให้หมดไป ทำให้ตกค้างในพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน
- เทศบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะเพิ่มมากขึ้น โดยปัญหาหลัก ๆ ดังนี้

Slide 39

- ขยะมีจำนวนมากขึ้น เทศบาลมีค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะเพิ่มขึ้นแต่ละปี
- เจ้าของกิจการบ้านเช่า / หอพัก ไม่มีวิธีการจัดการขยะที่เหมาะสม
- ประชาชนขาดความรู้ จิตสำนึกร่วม และขาดการคัดแยกขยะในครัวเรือน
- มีขยะจากข้างนอกตำบลมาทิ้งในพื้นที่มากขึ้น ข้างถนนสายหลักและที่สาธารณะ เพราะ
ถูกไม่ตราของเทศบาลที่บริการให้(ขยะข้ามแดน)
- ไม่มีการรองรับในการกำจัดขยะอันตรายไม่มีที่ทิ้งขยะ หลอดไฟ แบตเตอรี่
- ประชาชนมักเผาขยะทำให้มีกลิ่นเหม็น สร้างความรำคาญ
- ธุรกิจการจำหน่ายสินค้ามือสอง ซึ่งกลายเป็นขยะในชุมชนและขยะข้ามแดน
- การจัดเก็บของเทศบาลไม่ตรงเวลาไม่สามารถเก็บขยะให้หมด ขยะตกค้างทำให้เหม็น
- ไม่มีการใช้มาตรการทางกฎหมาย อย่างจริงจัง หรือ
- การใช้มาตรการทางกฎหมายของท้องถิ่น ไม่สามารถนำมาใช้กับประชาชนในพื้นที่ เพราะ
ผู้บริหารบางแห่งยังกลัวกระทบฐานเสียง

Slide 40

3) พัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการของแต่ละหมู่บ้านที่มีอยู่เดิม มีการ ทั้งระดับชุมชนและท้องถิ่น

- ยึดใช้โครงสร้างการบริหารจัดการของแต่ละหมู่บ้านที่มีอยู่เดิม มีการ
แบ่งงาน แบ่งฝ่ายรับผิดชอบที่ชัดเจน ได้แก่ กลุ่มแกนนำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน ชมรม อสม.ในหมู่บ้าน และ
สมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น
- การพัฒนาโครงสร้างภาคประชาสังคม ไม่สามารถกำหนดโครงสร้างได้
ในระยะสั้น
- แต่สามารถกำหนดได้ถ้ามีการพัฒนาศักยภาพของประชาชน และชุม
ชมที่ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ จนเกิด คณะทำงานเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาขยะข้ามแดน
ในชุมชน
- การกำหนดบทบาท และ แนวทางการแก้ไขปัญหาขยะข้ามแดนที่
สอดคล้องและเหมาะสม กับสถานการณ์ปัญหาขยะข้ามแดน

Slide 41

**4) กำหนดแผนแม่บทของภาคีความร่วมมือ และการกำหนดนโยบาย
สาธารณะ ในการจัดการปัญหาขยะข้ามแดน**

- กำหนดแผนแม่บทของภาคีความร่วมมือ และการกำหนดนโยบาย
สาธารณะ ในการจัดการปัญหาขยะข้ามแดน โดยใช้ข้อมูลสถานการณ์
ปัญหา สาเหตุปัญหา ทางเลือก ทางออกในการแก้ไขปัญหาขยะข้ามแดน
จากการจัดเวทีในระดับหมู่บ้าน และระดับภาคีความร่วมมือ มาประกอบเวที
การยกร่างแผนแม่บท

- การใช้เทคนิคกระบวนการ SWOT analysis ในการวิเคราะห์
สถานการณ์ปัญหา และวางกรอบแผนงานยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา
ขยะข้ามแดน ในระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว

- ร่างแผนแม่บทการแก้ไขปัญหาขยะข้ามแดน แล้วคืนร่างแผน
แม่บทให้แกนนำชุมชน และแกนนำของเทศบาลตำบล

Slide 42

- ประชุมร่วมกันเพื่อวิพากษ์ วิจารณ์ ให้ข้อเสนอแนะ หรือ
เพิ่มเติมร่างแผนแม่บทนั้นจนสมบูรณ์

- กำหนดแผนแม่บทในการจัดการปัญหาขยะข้ามแดน ทั้งใน
ระดับชุมชนและเทศบาลตำบลที่เป็นภาคีความร่วมมือ

- ร่วมกันกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะของชุมชนและเทศบาล
ตำบลที่เป็นภาคีความร่วมมือในการจัดการขยะข้ามแดน

Slide 43

3.5) การประเมินผลการดำเนินการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม

- การประเมินผลรูปแบบการจัดการปัญหาขยะข้ามแดนบนฐานการมีส่วนร่วม ของ ชุมชน ท้องถิ่น ระหว่างท้องถิ่น
- ผลงานการดำเนินการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ข้ามแดน ทำให้เกิดการร่วมกันทำงานด้านการแก้ไขปัญหายขยะในชุมชน
- แขนงนำชุมชนทุกคนแสดงความคิดเห็นและเกิดเรียนรู้ร่วมกันจากการทำงาน
- ได้รับประโยชน์ร่วมกันในการจัดการขยะข้ามแดน จากการที่ร่วมกันสรุปบทเรียนร่วมกับแกนนำชุมชน
- สะท้อนให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหายขยะข้ามแดน จะสำเร็จหรือไม่ อยู่ที่จุดเริ่มต้นของกระบวนการทำงานร่วมกัน การทำให้ผู้นำและชุมชนได้เห็นข้อเท็จจริงสถานการณ์ปัญหายขยะในชุมชน ทราบผลกระทบที่จะมีต่อชุมชนร่วมรับรู้ ตระหนักและสนใจในปัญหา
- แสดงถึงความเป็นเจ้าของชุมชน ทำให้รู้ถึงความต้องการและแก้ปัญหาตรงกับความต้องการของชุมชน ทั้งเป็นการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้านอีกด้วย

Slide 44

ผลการดำเนินการจัดการปัญหาขยะข้ามแดนแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ เทศบาลตำบลหนองผึ้ง

1) ปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ

- ศักยภาพความพร้อมของชุมชน และเทศบาลตำบลหนองผึ้ง สถานการณ์ปัญหา การแก้ไขปัญหายขยะข้ามแดนในชุมชน โดยทั่วไปเกิดจากแรงกระตุ้นที่ได้ประสบปัญหาใกล้ตัว ซึ่งมีขยะภายใน และภายนอกชุมชน
- การเปลี่ยนมุมมองว่าการแก้ไขปัญหายขยะข้ามแดน จากควรเป็นบทบาทของเทศบาลตำบลหนองผึ้ง ฝ่ายเดียว มาเป็นวิธีณรงค์ในรูปการดำเนินกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในชุมชน
- ด้านสถาบันทางสังคมที่สนับสนุนโครงการแก้ไขปัญหายขยะข้ามแดน ซึ่งเข้ามามีส่วนและมีบทบาทสำคัญในการรับมือกับปัญหา ได้แก่ องค์กรทางสังคม เช่น หน่วยงานของรัฐในระดับตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน อสม. กลุ่มและชมรมแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน
- การแสวงหาแหล่งทุนและการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน

Slide 45

2) กระบวนการบริหารจัดการที่ประกอบด้วยการเรียนรู้ปัญหา การประสานพลังและการจัดการแบบรับผิดชอบต่อสาธารณะ

- กระบวนการเรียนรู้ให้กับประชาชนในหมู่บ้าน ทั้งด้วยวิธีการพูดคุยในคณะกรรมการหมู่บ้าน การเปิดเวทีชาวบ้าน การขับเคลื่อนภาคประชาสังคมในหมู่บ้าน

- ชุมชนได้มองเห็นปัญหาและมีความเข้าใจในกระบวนการทำงาน

- การประสานพลังในระดับหมู่บ้าน ของเขตเทศบาลตำบลหนองผึ้ง จะทำได้ดีกว่าการประสานระดับเทศบาลภาคีความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหาขยะข้ามแดน เหตุผลคือการลงพื้นที่ของผู้วิจัย อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

- การจัดการแบบรับผิดชอบต่อสาธารณะ การดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะข้ามแดนยังขาดระบบประเมินความสำเร็จและความล้มเหลว การประเมินความสำเร็จของแผนแล้วยังมีน้อย

- ความสามารถในการวิเคราะห์และการจัดระเบียบงบประมาณ

ซึ่งทางชุมชนเองก็ยังมีได้มองเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาสมาชิกในหมู่บ้าน จึงมักไม่ค่อยปรากฏให้เห็นในชุมชน

Slide 46

3) ผลของการดำเนินโครงการและผลกระทบต่อชุมชน ได้แก่ ทูตทางสังคมที่ใช้ในการขับเคลื่อนงานแก้ปัญหาขยะในชุมชน

- ผู้นำที่เป็นทางการและแกนนำที่ไม่เป็นทางการ ได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และเกิดจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้าน

- การเชื่อมโยงกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาขยะข้ามแดนในชุมชน มีวิธีการที่หลากหลายและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ทางแกนนำชุมชนได้ดึงประชาชนทุกกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรม

Slide 47

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำไปประยุกต์ใช้ ในบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ปรับทัศนคติและทักษะให้เข้ากับชุมชน
2. การเรียนรู้ร่วมกับชุมชน
3. ภาวท้องถิ่น และทีมพัฒนาต้องมีความเชื่อมั่นศักยภาพของชุมชน และเชื่อว่าคนสามารถพัฒนาได้
4. การบริหารจัดการของหน่วยงานภาคท้องถิ่น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกล้าตัดสินใจในการแก้ไขปัญหายะชุมชนและข้ามแดน
5. การเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดการเตรียมการ และการทำงานร่วมกันเป็นสิ่งจำเป็น
6. การเรียนรู้ร่วมกันของ เทศบาลภาคีความร่วมมือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่ม/องค์กรชุมชน
7. การปฏิบัติงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่มีความหลากหลายและแตกต่าง
- 8) การสานต่อและจะต้องดำเนินการโดยเทศบาล เป็นตัวกลางเชื่อมโยงประสานกระบวนการเรียนรู้
9. การทำอย่างรวดเร็ว การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ถือได้ว่าประสบความสำเร็จในการยกประเด็นปัญหาของชุมชนสู่สาธารณะ และได้คำมั่นสัญญาในการแก้ไขปัญหา จากทุกฝ่ายที่รับผิดชอบ
10. การจัดการปัญหายะข้ามแดน ถือได้ว่าเป็นเป็นการจัดการปัญหายะที่ปลายเหตุ การจัดการแก้ปัญหายะตั้งแต่ต้นทาง จึงเป็นสาระสำคัญมากกว่า

Slide 48

จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Capacity Building)

เพื่อให้มีฐานข้อมูลระดับตำบลให้ชุมชนท้องถิ่น และองค์ความรู้ในการดำเนินการกับเทศบาลใกล้เคียง (พื้นที่รอง ๖ ตำบล) ในรูปเครือข่ายภาคีความร่วมมือระดับอำเภอ

**ประเด็นสถานการณ์
ปัญหายะในพื้นที่**

Slide 49

**ประเด็นทางเลือก
ทางออก ในการ
จัดการขยะข้ามแดน**

Slide 50

**ประเด็นบูรณาการ
ร่วมของท้องถิ่นใน
การจัดการปัญหาขยะ
ในพื้นที่**

Slide 51

Slide 52

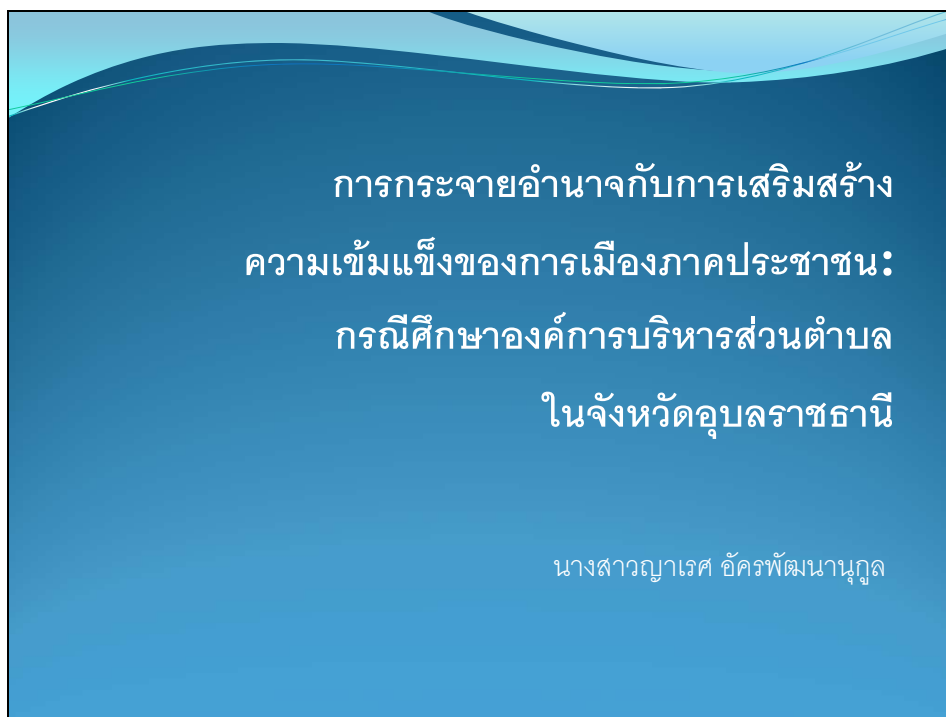
2. จากประสบการณ์ในการทำวิจัยครั้งนี้ พบว่าประชาชนในชุมชนเข้ามาร่วมกระบวนการคิด ตั้งคำถาม วางแผน เพื่อหาคำตอบอย่างเป็นระบบ และเรียนรู้จากการทำงานวิจัยที่เป็นเชิงปฏิบัติจริง ๆ หากมีการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรสนับสนุน ให้เกิดงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community – Based Research) เพราะจะเป็นงานวิจัยที่มอง “กระบวนการ” ในฐานะ “เครื่องมือ” ที่จะเพิ่มพลัง (Empower) ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ร่วมกันจัดการชีวิตของตนเอง เป็นทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ดังนั้นผลของการวิจัย คือ คน และกลุ่มคน ที่เกิดขึ้นจากการที่ชุมชนมีกระบวนการวิจัย ของตนเอง เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้เป็นรูปธรรม

ด้วยความขอบคุณ

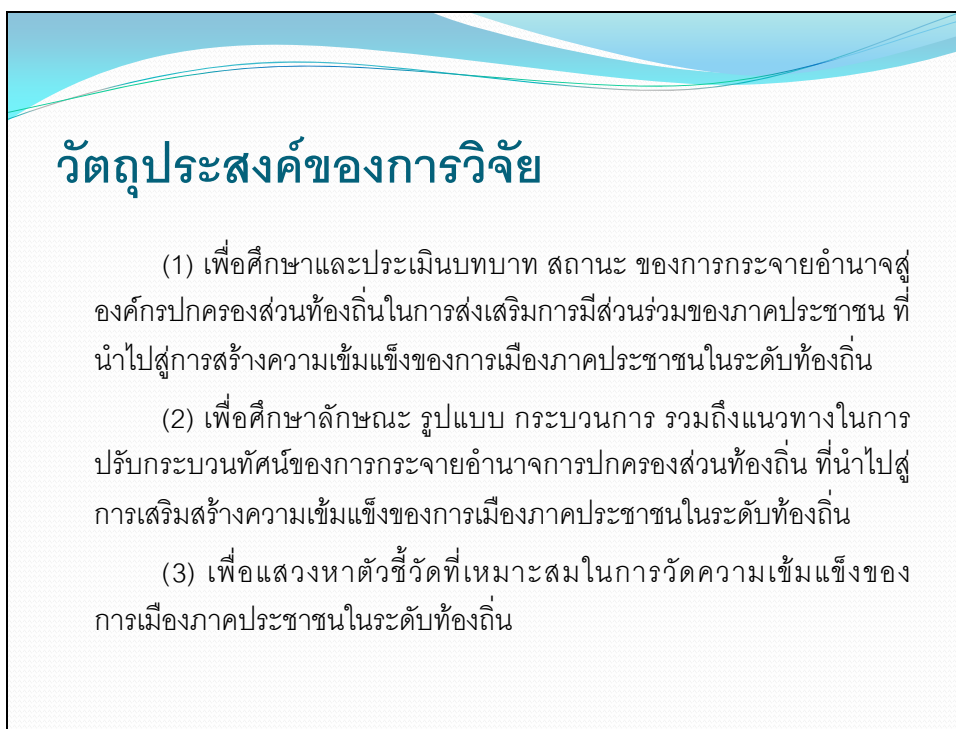
คณะทีมวิจัย

**เทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสарภี
จังหวัดเชียงใหม่**

Slide 1

Slide 2

Slide 3

คำถามงานวิจัย

(1) การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน อันนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชนในระดับท้องถิ่นได้จริงหรือไม่ หากเป็นจริงได้ ควรมีลักษณะ รูปแบบ และกระบวนการ อย่างไร และหากไม่เป็นจริง ควรมีแนวทางในการปรับกระบวนการทศน์อย่างไร เพื่อให้การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชนในระดับท้องถิ่นได้

(2) ตัวชี้วัดที่เหมาะสมในการวัดความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชนในระดับท้องถิ่น ควรเป็นอย่างไร

Slide 4

ระเบียบวิธีการวิจัย

- ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร และการวิจัยภาคสนาม (Field research) โดยใช้การผสมผสานสองวิธีคือ การรวบรวมข้อมูลภาพกว้างด้วยวิธีการสำรวจเชิงสถิติ (Qualities research) ได้แก่ การแจกแบบสอบถาม จำนวน พื้นที่ละ 80 ชุด รวมทั้งหมด 400 ชุด ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคำนวณทางสถิติด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ และมัธยฐาน และการรวบรวมข้อมูลเชิงลึกด้วยวิธีการวิจัยแบบคุณภาพ (quantities research) ได้แก่ การสำรวจเอกสาร และการสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth-interview) ประกอบกับการจัดเสวนากลุ่มย่อย (focus group)

Slide 5

ระเบียบวิธีการวิจัย

- โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ คือ
  - นักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ
  - ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ศึกษา ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารเทศบาล ผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ใหญ่ในชุมชน
  - ประชาชนตำบลต่างๆ ในเขตพื้นที่ศึกษา

Slide 6

ระเบียบวิธีการวิจัย

- ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงคุณภาพแบบไม่ใช้หลักทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non probability sampling) ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างตามสะดวก (Convenience sample) การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการเลือกตัวอย่างแบบก้อนหิมะ (Snowball Sampling)
- ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณแบบใช้หลักทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

Slide 7

ระเบียบวิธีการวิจัย

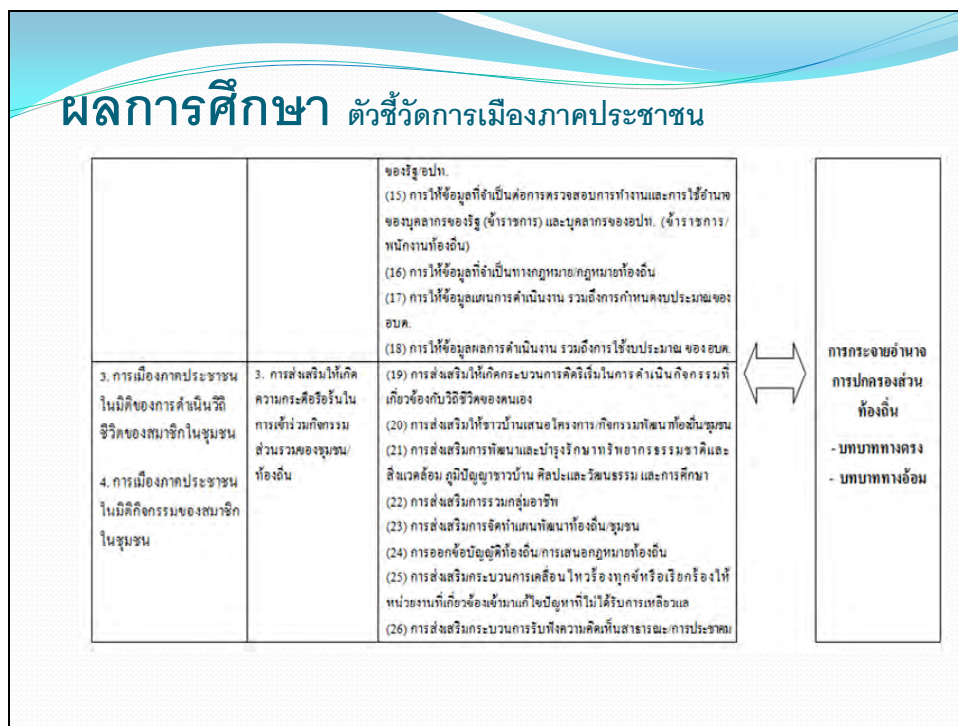
- พื้นที่ในการวิจัย กำหนดพื้นที่ศึกษาคือตำบล 5 แห่ง ในเขตจังหวัด อุบลราชธานี ได้แก่ ตำบลหนองแก่ง อำเภอศรีเมืองใหม่ ตำบลแพงใหญ่ อำเภอเหล่าเสือโก้ก ตำบลแจระแม อำเภอเมือง ตำบลหัวเรือ อำเภอเมือง และตำบลขี้เหล็ก อำเภอเมือง

Slide 8

ผลการศึกษา ตัวชี้วัดการเมืองภาคประชาชน

มุมมองในมิติของ การเมืองภาคประชาชน	การเมืองภาค ประชาชนในท้องถิ่น	ตัวชี้วัด/กิจกรรม	
1. การเมืองภาคประชาชน ในมิติที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมของการรวมกลุ่ม เคลื่อนไหวทางสังคมและ การเสริมสร้างประชา สังคม	1. การส่งเสริมให้เกิด การกำกับ ดูแล ควบคุม นักการเมืองระดับชาติ/ ท้องถิ่น	(1) การกระบวนการประชาธิปไตย (2) การออกคือนักการเมืองและข้าราชการที่ทุจริต คอร์รัปชัน (3) การส่งเสริมกระบวนการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย (4) การกำกับดูแลการประท้วงในรูปแบบที่สงบและไม่รุนแรง ประชาธิปไตย (5) การตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของรัฐบาล (6) การตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของบุคลากรของรัฐ (ข้าราชการ) และบุคลากรของอปท. (ข้าราชการ พนักงานท้องถิ่น) (7) การติดตามและประเมินผลโครงการ / การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐและ อปท.	การกระจายอำนาจ การปกครองส่วน ท้องถิ่น - บทบาททางตรง - บทบาททางอ้อม
2. การเมืองภาคประชาชน ในมิติของกระบวนการ ประชาธิปไตย	2. การให้ข้อมูลข่าวสาร แก่ชุมชนอย่างทั่วถึง	(8) การให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิทธิหน้าที่เสรีภาพขั้นพื้นฐานและการ เคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (9) การให้ความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตย (10) การให้ความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการออกคือนักการเมือง ทางการเมือง (11) การให้ความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการเลือกตั้ง (12) การให้ความรู้ ความเข้าใจการประท้วงในรูปแบบที่สงบและไม่ รุนแรงประชาธิปไตย (13) การให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นขอทางราชการ (14) การให้ข้อมูลที่เป็นข้อควรตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจ	

Slide 9

Slide 10

ผลการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมือง ภาคประชาชน

- การรับรู้และความเข้าใจเบื้องต้นของสมาชิกในพื้นที่ศึกษา
  - (1) ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชนและประชาธิปไตย
    - มุมมองของชาวบ้าน
    - มุมมองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่น

Slide 11

ความถี่ในการเข้าร่วม กิจกรรมต่างๆ ในฐานะ สมาชิกของท้องถิ่น/ชุมชน	1-2 ครั้ง ต่อปี	3-5 ครั้ง ต่อปี	มากกว่า 5 ครั้ง ต่อปี	ไม่เคยเข้า ร่วม
ตำบลชี้เหล็ก	24 (30%)	23 (28%)	30 (30.3%)	3 (3.8%)
ตำบลหัวเรือ	23 (28.8%)	23 (28.8%)	31 (38.8%)	3 (3.8%)
ตำบลหนามแท่ง	18 (22.5%)	18 (22.5%)	41 (51.3%)	3 (3.8%)
ตำบลแพงใหญ่	24 (30%)	10 (12.5%)	37 (46.3%)	9 (11.3%)
ตำบลแจระแม	23 (28.8%)	21 (26.3%)	29 (36.3%)	7 (8.8%)

ตารางที่ 1 ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในฐานะสมาชิกของท้องถิ่น/ชุมชน; เก็บข้อมูลเมื่อเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2555

Slide 12

กิจกรรมที่เข้าร่วมในฐานะสมาชิกของท้องถิ่น/ ชุมชน	ตำบลชี้เหล็ก	ตำบลหัวเรือ	ตำบลหนามแท่ง	ตำบลแพงใหญ่	ตำบลแจระแม
กิจกรรมทางพระพุทธศาสนากิจกรรมของวัด	87.0%	81.8%	88.3%	88.7%	83.6%
งานบวช/งานแต่งงาน/งานศพ	83.1%	79.2%	80.5%	88.7%	89.0%
กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน ที่ไม่ได้รับ ผลตอบแทนเป็นจำนวนเงิน	42.9%	39.0%	53.2%	33.8%	43.8%
การร้องเรียน/ร้องทุกข์หน่วยงานรัฐหรือเอกชน	11.7%	11.7%	15.6%	18.3%	5.5%
การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ตำบล	29.9%	36.4%	53.2%	40.8%	42.5%
การรวมกลุ่มอาชีพ	36.4%	28.6%	41.6%	36.6%	38.4%
กิจกรรมทางการเมือง (การประท้วง/การ แสดงออกซึ่งจุดยืนทางการเมือง ฯลฯ)	11.7%	10.4%	15.6%	21.1%	6.8%
ประชุมชมหมู่บ้าน/ตำบล	64.9%	45.5%	66.2%	66.2%	60.3%
การเสนอโครงการที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้าน/ชุมชน	28.6%	31.2%	57.1%	39.4%	45.2%
การเลือกตั้งส่วนท้องถิ่น (ส.อบต./นายกอบต./ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อบจ.)	63.6%	64.9%	74.0%	73.2%	71.2%
การเลือกตั้งส.ส.ระดับประเทศ	55.8%	61.0%	72.7%	64.8%	65.8%
การออกเสียงประชามติ/ประชามติวิจารณ์	26.0%	26.0%	44.2%	31.0%	27.4%

ตารางที่ 2 กิจกรรมที่เข้าร่วมในฐานะสมาชิกของท้องถิ่น/ชุมชน; เก็บข้อมูลเมื่อเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2555

Slide 13

ผลการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลกับความเข้าใจและการรับรู้ของชาวบ้าน

ความคิดเห็นของชาวบ้านต่อคุณภาพชีวิตและชุมชนจากการมี อบต.	ดีขึ้น	ไม่ดีขึ้น
ตำบลหลัก	69 (86.3%)	10 (12.5%)
ตำบลหัวเรือ	62 (77.5%)	18 (22.5%)
ตำบลหนามแท่ง	62 (77.5%)	17 (21.3%)
ตำบลแพงใหญ่	56 (70%)	23 (28.8%)
ตำบลแจระแม	69 (86.3%)	10 (12.5%)

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตและชุมชนจากการมี อบต.; เก็บข้อมูลเมื่อเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2555

Slide 14

ความคิดเห็นต่อความเกี่ยวข้องระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวบ้าน	เกี่ยวข้อง	ไม่เกี่ยวข้อง
ตำบลหลัก	74 (92.5%)	6 (7.5%)
ตำบลหัวเรือ	71 (88.8%)	9 (11.3%)
ตำบลหนามแท่ง	75 (93.8%)	5 (6.3%)
ตำบลแพงใหญ่	72 (90%)	8 (10%)
ตำบลแจระแม	69 (86.3%)	11 (13.8%)

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นต่อความเกี่ยวข้องระหว่าง อบต. กับวิถีชีวิตของชาวบ้าน; เก็บข้อมูลเมื่อเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2555

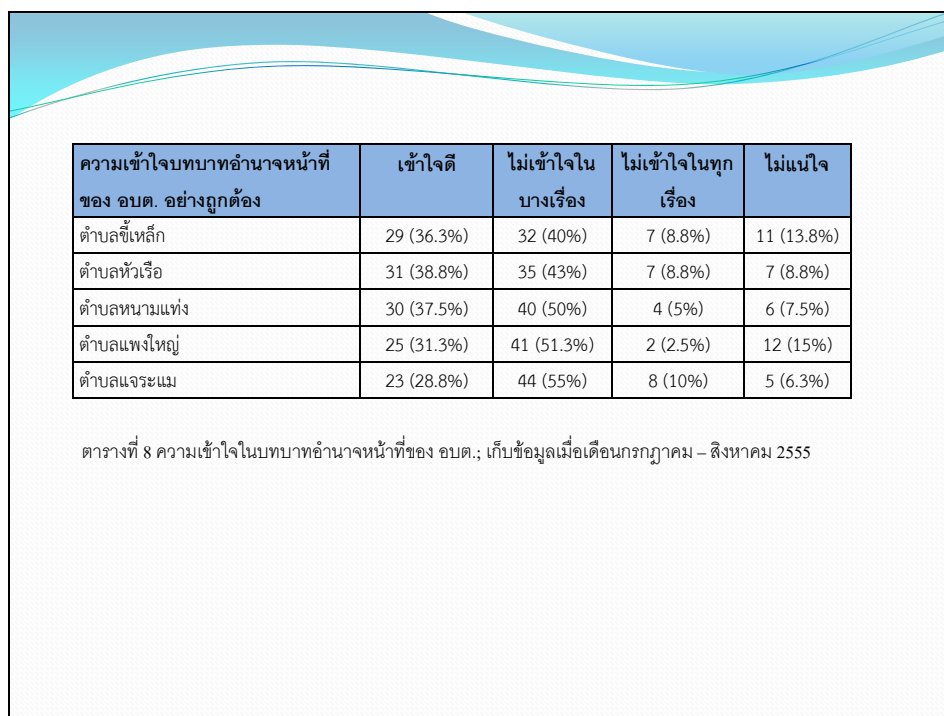
หน่วยงานที่ควรเป็นผู้ดำเนินการแก้ไข หากถนนเกิดการชำรุด	อบต.	อำเภอ/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	อสม.	ส.ส./อบจ.	ตัวแทนและคนในชุมชนเอง	หน่วยงานอื่นๆ
ตำบลหลัก	49 (61.3%)	15 (18.8%)	1 (1.3%)	6 (7.5%)	6 (7.5%)	3 (3.8%)
ตำบลหัวเรือ	59 (73.8%)	6 (7.5%)	1 (1.3%)	3 (3.8%)	9 (11.3%)	2 (2.5%)
ตำบลหนามแท่ง	44 (55%)	8 (10%)	1 (1.3%)	1 (1.3%)	25 (31.3%)	1 (1.3%)
ตำบลแพงใหญ่	42 (52.5%)	7 (8.8%)	1 (1.3%)	4 (5%)	25 (31.3%)	1 (1.3%)
ตำบลแจระแม	52 (65%)	12 (15%)	2 (2.5%)	4 (5%)	8 (10%)	2 (2.5%)

ตารางที่ 5 ความคาดหวังต่อหน่วยงานหลักในการพัฒนาถนน; เก็บข้อมูลเมื่อเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2555

Slide 15

Slide 16

Slide 17

ผลการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน

- พลังของการเมืองภาคประชาชนในพื้นที่

บทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ใน ฐานสมาชิกของท้องถิ่น/ชุมชน	เป็นผู้นำ/แกนนำ	เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม
ตำบลหลัก	15.6%	84%
ตำบลหัวเรือ	22.1%	77.9%
ตำบลหนามแท่ง	16.9%	83.1%
ตำบลแพงใหญ่	11.3%	85.9%
ตำบลแจระแม	19.2%	80.8%

ตารางที่ 9 บทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในฐานสมาชิกของท้องถิ่น/ชุมชน; เก็บข้อมูลเมื่อเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2555

Slide 18

หน่วยงาน/บุคคลที่ถูกนึกถึงอันดับ แรกเมื่อต้องการให้ชุมชน/ท้องถิ่น ได้รับการพัฒนา	อบต.	อำเภอ/ ก้านัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	อสม.	ส.ส./อบจ.	ตัวแทนและ คนในชุมชน เอง	อื่นๆ
ตำบลหลัก	46 (57.5%)	21 (26.3%)	1 (1.3%)	2 (2.5%)	10 (12.2)	-
ตำบลหัวเรือ	47 (58.5%)	24 (30%)	2 (2.5%)	1 (1.3%)	5 (6.3%)	1 (1.3%)
ตำบลหนามแท่ง	37 (46.3%)	9 (11.3%)	3 (3.8%)	1 (1.3%)	28 (35%)	2 (2.5%)
ตำบลแพงใหญ่	37 (46.3%)	19 (23.8%)	-	2 (2.5%)	22 (27.5%)	-
ตำบลแจระแม	46 (57.5%)	15 (18.8%)	3 (3.8%)	6 (7.5%)	9 (11.3%)	1 (1.3%)

ตารางที่ 10 ความต้องการหน่วยงานหลักในการพัฒนาชุมชน; เก็บข้อมูลเมื่อเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2555

➤ ในด้านหนึ่งแม้จะแสดงให้เห็นว่าการที่ชาวบ้านไม่นึกถึงการพัฒนามาจากแรงของตนเองก่อนเป็นอันดับแรก ทำให้ความเป็นไปได้ในการเกิดขึ้นจริงของการเมืองภาคประชาชนในท้องถิ่นตกต่ำลง แต่ในอีกด้านหนึ่ง หากพิจารณาผลการศึกษาดังกล่าวควบคู่ไปกับหน่วยงานที่ได้คะแนนในลำดับสูงสุด ซึ่งก็คือองค์การบริหารส่วนตำบล เราจะพบว่า การเกิดขึ้นขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีที่มาจากการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นของภาคประชาชน ก็คือ การสร้างความเข้มแข็งให้การเมืองภาคประชาชนผ่านระบบตัวแทนท้องถิ่น

Slide 19

➢ การเข้าร่วมกิจกรรมทั้งหลายภายใต้การรับรู้ว่าเป็นหนึ่งในสมาชิกของชุมชน ไม่ใช่รูปแบบสังคมเชิงปัจเจก และลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมของชาวบ้านที่เป็นการเข้าร่วมด้วยตนเองหรือจิตอาสามากกว่าร้อยละ 70 ในทุกตำบล และเข้าร่วมเพราะเล็งเห็นผลประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันทั้งชุมชนเป็นหลัก มากกว่าร้อยละ 80 ในทุกตำบล ก็เป็นรากฐานสำคัญต่อการสร้างและพัฒนาตัวแบบประชาธิปไตยและการเมืองภาคประชาชนได้ในอนาคต

➢ ช่องทางในการแสดงพลังของภาคประชาชนในตำบล ชาวบ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารท้องถิ่นในทุกตำบลที่ศึกษาให้คำตอบไปในทิศทางเดียวกัน คือทุกคนทราบว่าพื้นที่ในการแสดงพลังของประชาชนหรือการออกเสียงนอกจากการเลือกตั้ง ก็คือ การทำประชาคมหมู่บ้าน

“การประชุมในแต่ละครั้ง ชาวบ้านไม่ค่อยสนใจเข้าร่วมหรอก แต่ถ้าเรื่องนั้นวันนั้นเกี่ยวข้องกับโครงการที่ใช้งบประมาณไปทำทุน หรือส่งเสริมอาชีพ วันนั้นคนจะเยอะเกินครึ่ง”

Slide 20

➢ ผู้บริหารในตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคนมีความเชื่อมั่นอย่างสูงว่าชาวบ้านสามารถเปลี่ยนแปลงสังคมและการเมืองได้ เพียงแต่การขาดความรู้ในประเด็นทั่วไป รวมถึงความรู้ด้านกฎหมาย แต่ช่องทางในการแสดงพลังของชาวบ้านนั้น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ศึกษาทั้งหมดจำกัดคำตอบอยู่เพียงแค่การประชุมชมหมู่บ้าน และคำตอบของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนก็แสดงให้เห็นถึงความไม่เชื่อมั่นต่อความคิดของชาวบ้าน อันเนื่องมาจากการมองว่าพวกเขาขาดความรู้

“ในพื้นที่ที่อยู่นบนเขา เขาอยากได้ไฟฟ้า ผมมองแล้วว่าถ้าเราทำไฟฟ้าให้ไม่ยาก แต่จะเกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา ... ค่าไฟที่เพิ่มขึ้น ... ทำให้ชุมชนอุ่นวยได้”

➢ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ก็มีทรรศนะไปในทำนองที่ว่าชาวบ้านไม่สามารถต่อสู้เรียกร้องตามความต้องการของตนเองได้ ขาดงบประมาณจากรัฐ จึงเป็นความจำเป็นและเป็นเรื่องปกติที่จะต้องรอการพึ่งพาจากรัฐ หรือพึ่งพาตนเอง

“...เราไม่มีพลังเพียงพอที่จะแสดงความต้องการออกมาได้ เราต้องทำงานเพื่อพึ่งพาตนเอง ต้องใช้แรงงานตนเองในการตอบสนองความต้องการของตนเอง”

Slide 21

ผลการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน

- องค์การบริหารส่วนตำบลกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน
  - (1) การส่งเสริมให้เกิดการกำกับ ดูแล ควบคุม นักการเมืองระดับชาติ
    - ชาวบ้านรู้สึว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สำคัญกับตนเอง และตื่นตัวกับการเลือกตั้งในท้องถิ่นมากกว่าในระดับชาติ

Slide 22

ผลการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน

- การติดตามและประเมินผลโครงการและการจัดซื้อจัดจ้าง ตัวแทนชาวบ้านที่เข้าไปประเมินผลโครงการก็เป็นเพียงป้ายชื่อที่ห้อยไว้ตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดไว้ให้มีโครงการละ 2 คน เท่านั้น นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางคนยังกล่าวถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างตัวแทนชาวบ้าน กับผู้นำท้องถิ่นอย่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในลักษณะหวัคะแนน หรือ 'คนของ' เอาไว้ด้วย
- ไม่มีความรู้เชิงกฎหมายเกี่ยวกับการทำประชาพิจารณ์ ประชามติ การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล หรือการถอดถอนนักการเมืองได้ และองค์การบริหารส่วนตำบลก็ไม่ได้ส่งเสริมให้เกิดความรู้ดังกล่าวด้วย

Slide 23

การส่งเสริมให้เกิดการกำกับ ดูแลควบคุม นักการเมืองระดับชาติ/ท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็นของตำบลเล็ก							ระดับความคิดเห็นของตำบลหัวเรือ						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน
1.การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการประชาธิปไตย/ประชาธิปไตย ที่นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น	13 (16.3%)	19 (23.8%)	32 (40%)	10 (12.5%)	3 (3.8%)	3 (3.8%)	ปานกลาง	4 (5%)	21 (26.3%)	46 (57.5%)	4 (5%)	3 (3.8%)	2 (2.5%)	ปานกลาง
2.การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ทุจริตคอร์รัปชัน	11 (13.8%)	22 (27.5%)	14 (17.5%)	15 (18.8%)	14 (17.5%)	4 (5%)	ปานกลาง	1 (1.3%)	16 (20%)	34 (42.5%)	12 (15%)	5 (6.3%)	12 (15%)	ปานกลาง
3.การส่งเสริมกระบวนการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	21 (26.3%)	18 (22.5%)	23 (28.8%)	10 (12.5%)	4 (5%)	4 (5%)	ปานกลางถึงมาก	13 (16.3%)	22 (27.5%)	34 (42.5%)	9 (11.3%)	1 (1.3%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
4.การกำกับดูแลการประทุงในรูปแบบที่ส่งเสริมและไม่ส่งเสริมประชาธิปไตย	5 (6.3%)	15 (18.8%)	23 (28.8%)	15 (18.8%)	14 (17.5%)	8 (10%)	ปานกลาง	6 (7.5%)	14 (17.5%)	35 (43.8%)	15 (18.8%)	4 (5%)	6 (7.5%)	ปานกลาง
5.การตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของรัฐ/อปท.	15 (18.8%)	19 (23.8%)	17 (21.3%)	15 (18.8%)	9 (11.3%)	5 (6.3%)	ปานกลาง	9 (11.3%)	14 (17.5%)	34 (42.5%)	10 (12.5%)	8 (10%)	5 (6.3%)	ปานกลาง
6.การตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของบุคลากรของรัฐ (ข้าราชการ) และบุคลากรของอปท.(ข้าราชการ/พนักงานท้องถิ่น)	8 (10%)	23 (28.8%)	22 (27.5%)	13 (16.3%)	11 (13.8%)	3 (3.8%)	ปานกลาง	8 (10%)	17 (21.3%)	32 (40%)	17 (21.3%)	5 (6.3%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
7.การติดตามและประเมินผลโครงการ/การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐและอปท.	11 (13.8%)	16 (20%)	28 (35%)	10 (12.5%)	11 (13.8%)	4 (5%)	ปานกลาง	10 (12.5%)	16 (20%)	36 (45%)	10 (12.5%)	6 (7.5%)	2 (2.5%)	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	12 (15%)	18.85 (23.56%)	22.71 (28.39%)	12.57 (15.71%)	9.43 (11.79%)	4.43 (5.54%)	ปานกลาง	7.29 (9.11%)	17.14 (21.43%)	35.86 (44.82%)	11 (13.75%)	4.57 (5.71%)	4.14 (5.18%)	ปานกลาง

Slide 24

การส่งเสริมให้เกิดการกำกับ ดูแลควบคุม นักการเมืองระดับชาติ/ท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็นของตำบลแพงใหญ่							ระดับความคิดเห็นของตำบลแจะระเม						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน
1.การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการประชาธิปไตย/ประชาธิปไตย ที่นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น	7 (8.8%)	19 (23.8%)	35 (43.8%)	10 (12.5%)	7 (8.8%)	2 (2.5%)	ปานกลาง	15 (18.8%)	16 (20%)	43 (53.8%)	5 (6.3%)	- (1.3)	1 (1.3)	ปานกลาง
2.การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ทุจริตคอร์รัปชัน	10 (12.5%)	11 (13.8%)	25 (31.3%)	18 (22.5%)	10 (12.5%)	6 (7.5%)	ปานกลาง	3 (3.8%)	22 (27.5%)	31 (38.8%)	21 (26.3%)	1 (1.3%)	2 (2.5%)	ปานกลาง
3.การส่งเสริมกระบวนการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	17 (21.3%)	28 (35%)	19 (23.8%)	8 (10%)	4 (5%)	4 (5%)	มาก	21 (26.3%)	21 (26.3%)	31 (38.8%)	5 (6.3%)	1 (1.3%)	1 (1.3%)	มาก
4.การกำกับดูแลการประทุงในรูปแบบที่ส่งเสริมและไม่ส่งเสริมประชาธิปไตย	7 (8.8%)	18 (22.5%)	25 (31.5%)	19 (23.8%)	6 (7.5%)	5 (6.3%)	ปานกลาง	4 (5%)	21 (26.3%)	37 (46.3%)	12 (15%)	5 (6.3%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
5.การตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของรัฐ/อปท.	8 (10%)	21 (26.3%)	28 (35%)	14 (17.5%)	5 (6.3%)	4 (5%)	ปานกลาง	13 (16.3%)	13 (16.3%)	38 (47.5%)	12 (15%)	4 (5%)	-	ปานกลาง
6.การตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของบุคลากรของรัฐ (ข้าราชการ) และบุคลากรของอปท.(ข้าราชการ/พนักงานท้องถิ่น)	5 (6.3%)	20 (25%)	31 (38.8%)	14 (17.5%)	6 (7.5%)	4 (5%)	ปานกลาง	11 (13.8%)	16 (20%)	39 (48.8%)	11 (13.8%)	2 (2.5%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
7.การติดตามและประเมินผลโครงการ/การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐและอปท.	10 (12.5%)	24 (30%)	27 (33.8%)	8 (10%)	6 (7.5%)	5 (6.3%)	ปานกลาง	14 (17.5%)	22 (27.5%)	26 (32.5%)	13 (16.3%)	4 (5%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	9.14 (11.43%)	20.14 (25.18%)	27.14 (33.93%)	13 (16.25%)	6.29 (7.86%)	4.29 (5.36%)	ปานกลาง	11.57 (14.46%)	18.71 (23.39%)	35 (43.75%)	11.29 (14.11%)	2.43 (3.04%)	1 (1.25%)	ปานกลาง

Slide 25

การส่งเสริมให้เกิดการกำกับ ดูแลควบคุม นักการเมืองระดับชาติ/ท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็นของตำบลหนามแท่ง						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน
1.การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการประชาธิปไตย/ประชาธิปไตย ที่นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น	12 (15%)	17 (21.3%)	45 (56.3%)	4 (5%)	1 (1.3%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
2.การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ทุจริตคอร์รัปชัน	6 (7.5%)	11 (13.8%)	35 (43.8%)	18 (22.5%)	6 (7.5%)	4 (5%)	ปานกลาง
3.การส่งเสริมกระบวนการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	13 (16.3%)	27 (33.8%)	32 (40%)	6 (7.5%)	1 (1.3%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
4.การกำกับดูแลการประทุงในรูปแบที่ส่งเสริมและไม่ส่งเสริมประชาธิปไตย	6 (7.5%)	10 (12.5%)	38 (47.5%)	17 (21.3%)	5 (6.3%)	4 (5%)	ปานกลาง
5.การตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของรัฐ/อปท	4 (5%)	15 (18.8%)	35 (43.8%)	19 (23.8%)	5 (6.3%)	2 (2.5%)	ปานกลาง
6.การตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของบุคลากรของรัฐ (ข้าราชการ) และบุคลากรของอปท.(ข้าราชการ/พนักงานท้องถิ่น)	5 (6.3%)	20 (25%)	39 (48.8%)	12 (15%)	3 (3.8%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
7.การติดตามและประเมินผลโครงการ/การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐและอปท.	10 (12.5%)	23 (28.8%)	32 (40%)	10 (12.5%)	4 (5%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	8 (10%)	17.57 (21.96%)	36.57 (45.71%)	12.29 (15.36%)	3.57 (4.46%)	2 (2.5%)	ปานกลาง

Slide 26

ผลการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน

(2) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง

- ช่องทางการให้ข้อมูลแก่ชาวบ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปในลักษณะเชิงรับมากกว่า
- ป้ายประกาศต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 5 ตำบล เช่น การชำระภาษี การจัดซื้อจัดจ้าง การรับสมัครงาน ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในสภาพทรุดโทรม และไม่ใช้ข้อมูลในช่วงปัจจุบัน

Slide 27

ผลการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน

- การเปิดเผยข้อมูลการสรุปงบประมาณประจำปี แผนการดำเนินงานรายปี และรายสามปี และผลการดำเนินงานตามปีงบประมาณ
- เว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- การจัดซื้อจัดจ้าง ที่ต้องทำเป็นประกาศตามกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งเลือกที่จะฝากข้อมูลไว้ที่เว็บไซต์ของสำนักประชาสัมพันธ์ ในเขตของตน

Slide 28

ผลการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน

- การประกาศรับสมัครพนักงานและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละครั้ง ไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง ความเคลื่อนไหวต่างๆ ของการประกาศรับสมัครดังกล่าวมักจะเป็นที่รู้กันวงใน และมีการคัดเลือกผู้ที่จะมารับตำแหน่งที่ประกาศนั้นไว้ก่อนแล้ว วิธีการอาจเป็นได้หลายรูปแบบ เช่น เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งจะประกาศรับสมัครพนักงานด้วยเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล 1 อัตรา หากมีผู้ที่ "ใช้สายสัมพันธ์" 3 อัตรา องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ จะเปิดรับสมัครลูกจ้างชั่วคราวเพิ่มไปในคราวเดียวกันอีก 2 อัตรา เพื่อให้ผู้ที่มีสายสัมพันธ์ทั้ง 3 คนดังกล่าว ได้ทำงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นไปพลางก่อน และเมื่อถึงระยะเวลาที่เหมาะสม ก็จะเปิดสอบเลื่อนตำแหน่งภายในจากลูกจ้างเป็นพนักงานในที่สุด สายสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยกล่าวถึง มีทั้งลักษณะของที่เป็นเครือญาติ และผู้ที่รับฝากโดยใช้นามจ้าง ลักษณะดังกล่าว ได้รับการยืนยันว่า เป็นเช่นเดียวกันทุกองค์การบริหารส่วนตำบล

Slide 29

การส่งเสริมการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชน	ระดับความคิดเห็นของตำบลเล็ก							ระดับความคิดเห็นของตำบลหัวเรือ						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน
8.การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิ/หน้าที่/เสรีภาพขั้นพื้นฐานและการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์	10 (12.5%)	20 (25%)	43 (53.8%)	6 (7.5%)	1 (1.3%)	-	ปานกลาง	11 (13.8%)	18 (22.5%)	38 (47.5%)	8 (10%)	2 (2.5%)	3 (3.8%)	ปานกลาง
9.การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตย/ประชาธิปไตย	9 (11.3%)	27 (33.8%)	36 (45%)	8 (10%)	-	-	ปานกลาง	7 (8.8%)	26 (32.5%)	30 (37.5%)	13 (16.3%)	3 (3.8%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
10.การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	6 (7.5%)	13 (16.3%)	31 (38.8%)	24 (30%)	4 (5%)	2 (2.5%)	ปานกลาง	7 (8.8%)	18 (22.5%)	36 (45%)	9 (11.3%)	3 (3.8%)	7 (8.8%)	ปานกลาง
11.การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเลือกตั้ง	14 (17.5%)	22 (27.5%)	35 (43.8%)	6 (7.5%)	3 (3.8%)	-	ปานกลาง	15 (18.8%)	27 (33.8%)	32 (40%)	3 (3.8%)	1 (1.3%)	2 (2.5%)	ปานกลาง
12.การให้ความรู้ความเข้าใจการประท้วงในรูปแบบที่ส่งเสริมและไม่ส่งเสริมประชาธิปไตย	10 (12.5%)	11 (13.8%)	34 (42.5%)	17 (21.3%)	5 (6.3%)	3 (3.8%)	ปานกลาง	9 (11.3%)	19 (23.8%)	30 (37.5%)	16 (20%)	3 (3.8%)	3 (3.8%)	ปานกลาง
13. การให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นของทางราชการ	11 (13.8%)	22 (27.5%)	38 (47.5%)	6 (7.5%)	2 (2.5%)	1 (1.3%)	ปานกลาง	12 (15%)	23 (28.8%)	29 (36.3%)	11 (13.8%)	3 (3.8%)	2 (2.5%)	ปานกลาง
14.การให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของรัฐ/อปท.	8 (10%)	14 (17.5%)	38 (47.5%)	17 (21.3%)	3 (3.8%)	-	ปานกลาง	8 (10%)	18 (22.5%)	33 (41.3%)	15 (18.8%)	4 (5%)	2 (2.5%)	ปานกลาง

Slide 30

การส่งเสริมการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชน	ระดับความคิดเห็นของตำบลเล็ก							ระดับความคิดเห็นของตำบลหัวเรือ						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน
15. การให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของบุคลากรของรัฐ (ข้าราชการ) และบุคลากรของ อปท. (ข้าราชการ/พนักงานท้องถิ่น)	5 (6.3%)	18 (22.5%)	39 (48.8%)	16 (20%)	2 (2.5%)	-	ปานกลาง	9 (11.3%)	21 (26.3%)	33 (41.3%)	10 (12.5%)	5 (6.5%)	2 (2.5%)	ปานกลาง
16.การให้ข้อมูลที่จำเป็นทางกฎหมาย/กฎหมายท้องถิ่น	8 (10%)	18 (22.5%)	34 (42.5%)	13 (16.3%)	5 (6.3%)	2 (2.5%)	ปานกลาง	8 (10%)	19 (23.8%)	36 (45%)	12 (15%)	4 (5%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
17.การให้ข้อมูลแผนการดำเนินงาน รวมถึงการกำหนดงบประมาณ ของ อบต.	9 (11.3%)	24 (30%)	30 (37.5%)	13 (16.3%)	4 (5%)	-	ปานกลาง	9 (11.3%)	21 (26.3%)	34 (42.5%)	7 (8.8%)	6 (7.5%)	3 (3.8%)	ปานกลาง
18.การให้ข้อมูลผลการดำเนินงาน รวมถึงการใช้งบประมาณของ อบต.	16 (20%)	18 (22.5%)	37 (46.3%)	9 (11.3%)	-	-	ปานกลาง	10 (12.5%)	25 (31.3%)	29 (36.3%)	8 (10%)	5 (6.3%)	3 (3.8%)	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	9.64 (12.05%)	18.82 (23.52%)	35.91 (44.8%)	12.27 (15.34%)	2.64 (3.3%)	0.73 (0.91%)	ปานกลาง	9.55 (11.93%)	21.36 (26.70%)	32.73 (40.91%)	10.18 (12.73%)	3.55 (4.43%)	2.64 (3.30%)	ปานกลาง

Slide 31

การส่งเสริมการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชน	ระดับความคิดเห็นของตำบลแห่งใหญ่							ระดับความคิดเห็นของตำบลแจะแหม						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน
8. การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิ/หน้าที่/เสรีภาพขั้นพื้นฐานและการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์	10 (12.5%)	20 (25%)	34 (42.5%)	9 (11.3%)	5 (6.3%)	2 (2.5%)	ปานกลาง	14 (17.5%)	15 (18.8%)	38 (47.5%)	10 (12.5%)	2 (2.5%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
9. การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตย	7 (8.8%)	18 (22.5%)	34 (42.5%)	14 (17.5%)	3 (3.8%)	4 (5%)	ปานกลาง	11 (13.8%)	24 (30%)	31 (38.8%)	11 (13.8%)	3 (3.8%)	-	ปานกลาง
10. การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	7 (8.8%)	11 (13.8%)	29 (36.3%)	24 (30%)	6 (7.5%)	3 (3.8%)	ปานกลาง	6 (7.5%)	16 (20%)	32 (40%)	21 (26.3%)	5 (6.3%)	-	ปานกลาง
11. การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเลือกตั้ง	8 (10%)	32 (40%)	22 (27.5%)	11 (13.8%)	3 (3.8%)	4 (5%)	ปานกลางถึงมาก	18 (22.5%)	27 (33.8%)	30 (37.5%)	4 (5%)	1 (1.5%)	-	มาก
12. การให้ความรู้ความเข้าใจการประท้วงในรูปแบบที่ส่งเสริมและไม่ส่งเสริมประชาธิปไตย	5 (6.3%)	19 (23.8%)	35 (43.8%)	13 (16.3%)	4 (5%)	4 (5%)	ปานกลาง	10 (12.5%)	18 (22.5%)	32 (40%)	16 (20%)	3 (3.8%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
13. การให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นของทางราชการ	6 (7.5%)	26 (32.5%)	33 (41.3%)	9 (11.3%)	2 (2.5%)	4 (5%)	ปานกลาง	14 (17.5%)	26 (32.5%)	30 (37.5%)	8 (10%)	2 (2.5%)	-	มาก
14. การให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของรัฐ/อปท.	9 (11.3%)	16 (20%)	31 (38.8%)	17 (21.3%)	3 (3.8%)	4 (5%)	ปานกลาง	10 (12.5%)	22 (27.5%)	34 (42.5%)	13 (16.3%)	1 (1.3%)	-	ปานกลาง

Slide 32

การส่งเสริมการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชน	ระดับความคิดเห็นของตำบลแห่งใหญ่							ระดับความคิดเห็นของตำบลแจะแหม						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน
15. การให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของบุคลากรของรัฐ (ข้าราชการ) และบุคลากรของ อปท. (ข้าราชการ/พนักงานท้องถิ่น)	8 (10%)	20 (25%)	29 (36.3%)	16 (20%)	4 (5%)	3 (3.8%)	ปานกลาง	4 (5%)	27 (33.8%)	31 (38.8%)	16 (20%)	2 (2.5%)	-	ปานกลาง
16. การให้ข้อมูลที่จำเป็นทางกฎหมาย/กฎหมายท้องถิ่น	5 (6.3%)	21 (26.3%)	32 (40%)	16 (20%)	3 (3.8%)	3 (3.8%)	ปานกลาง	11 (13.8%)	21 (26.3%)	32 (40%)	12 (15%)	4 (5%)	-	ปานกลาง
17. การให้ข้อมูลแผนการดำเนินงาน รวมถึงการกำหนดงบประมาณ ของ อบต.	13 (16.3%)	20 (25%)	29 (36.3%)	10 (12.5%)	5 (6.3%)	3 (3.8%)	ปานกลาง	8 (10%)	27 (33.8%)	29 (36.35%)	12 (15%)	4 (5%)	-	ปานกลาง
18. การให้ข้อมูลผลการดำเนินงาน รวมถึงการใช้งบประมาณของ อบต.	9 (11.3%)	22 (27.5%)	30 (37.5%)	10 (12.5%)	4 (5%)	5 (6.3%)	ปานกลาง	15 (18.8%)	25 (31.3%)	26 (32.5%)	12 (15%)	2 (2.5%)	-	ปานกลางถึงมาก
รวมทั้งหมด	7.91 (9.89%)	20.45 (25.57%)	30.73 (38.41%)	13.55 (16.93%)	3.82 (4.77%)	3.55 (4.43%)	ปานกลาง	11.00 (13.75%)	22.55 (28.18%)	31.36 (39.20%)	12.27 (15.34%)	2.64 (3.30%)	0.18 (0.23%)	ปานกลาง

Slide 33

การส่งเสริมการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชน	ระดับความคิดเห็นของตำบลนามแท่ง						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มัธยฐาน
8.การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิ/หน้าที่/เสรีภาพขั้นพื้นฐานและการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์	15 (18.8%)	21 (21.3%)	24 (30%)	9 (11.3%)	10 (12.5%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
9.การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตย/ประชาธิปไตย	9 (11.3%)	33 (41.3%)	20 (25%)	13 (16.3%)	4 (5%)	1 (1.3%)	มาก
10.การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	11 (13.8%)	16 (20%)	20 (25%)	18 (22.5%)	12 (15%)	3 (3.8%)	ปานกลาง
11.การให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเลือกตั้ง	14 (17.5%)	22 (27.5%)	26 (32.5%)	11 (13.8%)	4 (5%)	3 (3.8%)	ปานกลาง
12.การให้ความรู้ความเข้าใจการประท้วงในรูปแบบที่ส่งเสริมและไม่ส่งเสริมประชาธิปไตย	8 (10%)	18 (22.5%)	24 (30%)	17 (21.3%)	7 (8.8%)	6 (7.5%)	ปานกลาง
13. การให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นของทางราชการ	11 (13.8%)	23 (28.8%)	26 (32.5%)	11 (13.8%)	6 (7.5%)	3 (3.8%)	ปานกลาง
14.การให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของรัฐ/อปท.	10 (12.5%)	24 (30%)	19 (23.8%)	15 (18.8%)	9 (11.3%)	3 (3.8%)	ปานกลาง
15. การให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของบุคลากรของรัฐ (ข้าราชการ) และบุคลากรของ อปท. (ข้าราชการ/พนักงานท้องถิ่น)	5 (6.3%)	28 (35%)	22 (27.5%)	14 (17.5%)	9 (11.3%)	2 (2.5%)	ปานกลาง
16.การให้ข้อมูลที่จำเป็นทางกฎหมาย/กฎหมายท้องถิ่น	7 (8.8%)	32 (40%)	21 (26.3%)	10 (12.5%)	6 (7.5%)	4 (5%)	ปานกลาง
17.การให้ข้อมูลแผนการดำเนินงาน รวมถึงการกำหนดงบประมาณ ของ อบต.	8 (10%)	28 (35%)	18 (22.5%)	16 (20%)	7 (8.8%)	3 (3.8%)	ปานกลาง
18.การให้ข้อมูลผลการดำเนินงาน รวมถึงการใช้งบประมาณของ อบต.	9 (11.3%)	28 (35%)	21 (26.3%)	10 (12.5%)	8 (10%)	4 (5%)	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	9.73 (12.16%)	24.82 (31.02%)	21.91 (27.39%)	13.09 (16.36%)	7.45 (9.32%)	3.00 (3.75%)	ปานกลาง

Slide 34

ผลการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน

(3) การส่งเสริมให้เกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน/ท้องถิ่น

ความถี่ของ อบต. ในการเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้านในพื้นที่	เฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง	เฉลี่ยปีละ 2-4 ครั้ง	เฉลี่ยปีละ 5-7 ครั้ง	เฉลี่ยปีละ 8 ครั้งขึ้นไป	ไม่พบเห็น
ตำบลขี้เหล็ก	10 (12.5%)	29 (36.3%)	11 (13.8%)	29 (36.3%)	1 (1.3%)
ตำบลหัวเรือ	20 (20.5%)	17 (21.3%)	14 (17.5%)	28 (35%)	1 (1.3%)
ตำบลนามแท่ง	12 (15%)	26 (32.5%)	13 (16.3%)	24 (30%)	5 (6.3%)
ตำบลแพงใหญ่	14 (17.5%)	28 (35%)	12 (15%)	18 (22.5%)	8 (10%)
ตำบลแจระแม	10 (12.5%)	28 (35%)	10 (12.5%)	29 (36.5%)	3 (3.8%)

ตารางที่ 15 ความถี่ในการรับฟังความคิดเห็นของ อบต.; เก็บข้อมูลเมื่อเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2555

Slide 35

วิธีการของอบต.ในการเข้ารับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้าน	ผ่านการประชุมหมู่บ้าน	ผ่านการประชุมตำบล	ผ่านการรับเรื่องราวจ้างทุกซ์	ผ่านการปลูกระดมทางการเมือง	อื่นๆ
ตำบลหลัก	68.4%	15.2%	13.9%	2.5%	-
ตำบลหัวเรือ	62.0%	15.2%	15.2%	1.3%	6.3%
ตำบลหนามแท่ง	78.7%	12%	6.7%	1.3%	1.3%
ตำบลแพงใหญ่	70.8%	11.1%	12.5%	2.8%	2.8%
ตำบลแจระแม	70.1%	9.1%	18.2%	1.3%	1.3%

ตารางที่ 16 วิธีการที่ใช้ในการเข้ารับฟังความคิดเห็นของ อบต.; เก็บข้อมูลเมื่อเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2555

➢ การเสนอประเด็นที่แม้จะมาจากชาวบ้าน มี ‘ธง’ ในใจอยู่แล้ว ภายใต้หลักเกณฑ์สองส่วน ส่วนหนึ่งคือโครงการที่เมื่อนำมาคัดค้านแต่โครงการที่ถูกหยิบยกนำมาสานต่อกลับเป็นโครงการซึ่งผู้บริหารที่เข้ามารับฟังความคิดเห็นมักจะหวนระยะเวลาแล้วจะเห็นผลได้รวดเร็ว ส่งผลต่อคะแนนเสียงของตนเองในสมัยต่อไป อีกส่วนหนึ่งก็เป็นโครงการที่ไม่ต้องใช้งบประมาณมาก อันเป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากงบประมาณที่ไม่เพียงพอ

➢ กลยุทธ์การดึงคนเข้าร่วมประชุม

Slide 36

➢ การเสนอโครงการหรือกิจกรรม   ➢ การพัฒนาและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาชาวบ้าน ศิลปะ และวัฒนธรรม และการศึกษา   ➢ การส่งเสริมกลุ่มอาชีพ   ➢ การทำแผนพัฒนาตำบล   ➢ การเคลื่อนไหรร้องทุกข์หรือเรียกร้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขปัญหา   “ถ้ามีการยกเลิก อบต. ในปัจจุบันจะมีปัญหาเยอะเลย ถ้ากลับไปเหมือนเมื่อก่อนที่ไม่มี อบต. เพราะชาวบ้านตอนนี้เขาเข้าใจ เขารู้หมดแล้วว่า จะไปร้องเรียนใคร แล้วจะสายตรงกับใคร ถ้าไม่มีอบต.ในการที่เขาจะร้องเรียน เขาจะสื่อสารให้รู้ถึงปัญหาของเขาก็คงยากขึ้น ถ้าหน่วยงานอื่นจะมารับเรื่องเหมือนที่ อบต. รับอยู่ในเขตพื้นที่มันคงไม่ไหว”

Slide 37

การส่งเสริมให้เกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนรวมของชุมชน/ท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็นของตำบลเชิงลึก							ระดับความคิดเห็นของตำบลหัวเรือ						
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่ง เสริม	มีอยู่ฐาน	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่ง เสริม	มีอยู่ฐาน
19.การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดริเริ่มในการดำเนินกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของตนเอง	11 (13.8%)	18 (22.5%)	48 (60%)	3 (3.8%)	-	-	ปาน กลาง	6 (7.5%)	22 (27.5%)	41 (51.3%)	7 (8.8%)	4 (5%)	-	ปาน กลาง
20.การส่งเสริมให้ชาวบ้านเสนอโครงการ/กิจกรรมพัฒนา ท้องถิ่น/ชุมชน	10 (12.5%)	22 (27.5%)	43 (53.8%)	4 (5%)	1 (1.3%)	-	ปาน กลาง	9 (11.3%)	26 (32.5%)	34 (42.5%)	7 (8.8%)	2 (2.5%)	2 (2.5%)	ปาน กลาง
21.การส่งเสริมการพัฒนาและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาชาวบ้าน ศิลปะและวัฒนธรรม และ การศึกษา	19 (23.8%)	18 (22.5%)	36 (45%)	7 (8.8%)	-	-	ปาน กลาง	12 (15%)	24 (30%)	36 (45%)	4 (5%)	4 (5%)	-	ปาน กลาง
22.การส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ	6 (7.5%)	28 (35%)	36 (45%)	8 (10%)	2 (2.5%)	-	ปาน กลาง	8 (10%)	24 (30%)	34 (42.5%)	11 (13.8%)	3 (3.8%)	-	ปาน กลาง
23.การส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน	11 (13.8%)	20 (25%)	43 (53.8%)	6 (7.5%)	-	-	ปาน กลาง	9 (11.3%)	27 (33.8%)	32 (40%)	9 (11.3%)	3 (3.8%)	-	ปาน กลาง
24.การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น/การเสนอกฎหมายท้องถิ่น	7 (8.8%)	13 (16.3%)	41 (51.3%)	17 (21.3%)	1 (1.3%)	1 (1.3%)	ปาน กลาง	10 (12.5%)	21 (26.3%)	27 (33.8%)	15 (18.8%)	5 (6.3%)	2 (2.5%)	ปาน กลาง
25.การส่งเสริมกระบวนการเคลื่อนไหวหรือทุกซ์หรือเรียกร้องให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขปัญหาที่ไม่ได้รับการเหลียว แล	9 (11.3%)	15 (18.8%)	40 (50%)	14 (17.5%)	2 (2.5%)	-	ปาน กลาง	7 (8.8%)	26 (32.5%)	30 (37.5%)	9 (11.3%)	6 (7.5%)	2 (2.5%)	ปาน กลาง
26.การส่งเสริมกระบวนการรับฟังความคิดเห็น	13 (16.3%)	27 (33.8%)	34 (42.5%)	5 (6.3%)	1 (1.3%)	-	ปาน กลางถึง มาก	14 (17.5%)	26 (32.5%)	30 (37.5%)	9 (11.3%)	6 (7.5%)	2 (2.5%)	ปาน กลางถึง มาก
รวมทั้งหมด	10.75 (13.44%)	20.13 (25.16%)	40.13 (50.16%)	8 (10%)	0.88 (1.09%)	0.13 (0.16%)	ปาน กลาง	9.38 (11.72%)	24.50 (30.63%)	33.00 (41.25%)	8.88 (11.09%)	4.13 (5.16%)	1.00 (1.25%)	ปาน กลาง

Slide 38

การส่งเสริมให้เกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนรวมของชุมชน/ท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็นของตำบลแห่งใหญ่							ระดับความคิดเห็นของตำบลแระแรม						
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	ไม่ส่ง เสริม	มีอยู่ฐาน	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	ไม่ส่ง เสริม	มีอยู่ฐาน
19.การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดริเริ่มในการดำเนิน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของตนเอง	12 (15%)	23 (28.8%)	32 (40%)	5 (6.3%)	5 (6.3%)	3 (3.8%)	ปาน กลาง	11 (13.8%)	27 (33.8%)	35 (43.8%)	5 (6.3%)	2 (2.5%)	-	ปาน กลาง
20.การส่งเสริมให้ชาวบ้านเสนอโครงการ/กิจกรรมพัฒนา ท้องถิ่น/ชุมชน	14 (17.5%)	21 (26.3%)	31 (38.8%)	8 (10%)	4 (5%)	2 (2.5%)	ปาน กลาง	20 (25%)	23 (28.8%)	33 (41.3%)	3 (3.8%)	1 (1.3%)	-	มาก
21.การส่งเสริมการพัฒนาและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาชาวบ้าน ศิลปะและวัฒนธรรม และ การศึกษา	10 (12.5%)	26 (32.5%)	31 (38.8%)	7 (8.8%)	4 (5%)	2 (2.5%)	ปาน กลาง	24 (30%)	25 (31.3%)	24 (30%)	6 (7.5%)	1 (1.3%)	-	มาก
22.การส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ	10 (12.5%)	26 (32.5%)	28 (35%)	9 (11.3%)	6 (7.5%)	1 (1.3%)	ปาน กลาง	19 (23.8%)	23 (28.8%)	27 (33.8%)	10 (12.5%)	1 (1.3%)	-	มาก
23.การส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน	12 (15%)	26 (32.5%)	24 (30%)	11 (13.8%)	5 (6.3%)	2 (2.5%)	ปาน กลาง	12 (15%)	25 (31.3%)	30 (37.5%)	10 (12.5%)	2 (2.5%)	1 (1.3%)	ปาน กลาง
24.การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น/การเสนอกฎหมายท้องถิ่น	11 (13.8%)	21 (26.3%)	30 (37.5%)	12 (15%)	4 (5%)	2 (2.5%)	ปาน กลาง	10 (12.5%)	13 (16.3%)	34 (42.5%)	21 (26.3%)	2 (2.5%)	-	ปาน กลาง
25.การส่งเสริมกระบวนการเคลื่อนไหวหรือทุกซ์หรือเรียกร้อง ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขปัญหาที่ไม่ได้รับการเหลียว แล	10 (12.5%)	12 (15%)	34 (42.5%)	16 (20%)	6 (7.5%)	2 (2.5%)	ปาน กลาง	10 (12.5%)	21 (26.3%)	27 (33.8%)	17 (21.3%)	3 (3.8%)	2 (2.5%)	ปาน กลาง
26.การส่งเสริมกระบวนการรับฟังความคิดเห็น	15 (18.8%)	20 (25%)	29 (36.3%)	9 (11.3%)	5 (6.3%)	2 (2.5%)	ปาน กลาง	12 (15%)	28 (35%)	30 (37.5%)	6 (7.5%)	4 (5%)	-	ปาน กลางถึง มาก
รวมทั้งหมด	11.75 (14.69%)	21.88 (27.34%)	29.88 (37.34%)	9.63 (12.03%)	4.88 (6.09%)	2.00 (2.50%)	ปาน กลาง	14.75 (18.44%)	23.13 (28.91%)	30.00 (37.50%)	9.75 (12.19%)	2.00 (2.50%)	0.38 (0.47%)	ปาน กลาง

Slide 39

การส่งเสริมให้เกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน/ท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็นของตำบลนามแห่ง						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ส่งเสริม	มีอยู่ฐาน
19.การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดริเริ่มในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของตนเอง	10 (12.5%)	28 (35%)	25 (31.5%)	11 (13.8%)	4 (5%)	2 (2.5%)	ปานกลาง
20.การส่งเสริมให้ชาวบ้านเสนอโครงการ/กิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน	11 (13.8%)	28 (35%)	23 (28.8%)	9 (11.3%)	8 (10%)	1 (1.3%)	ปานกลาง
21.การส่งเสริมการพัฒนาและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาชาวบ้าน ศิลปะและวัฒนธรรม และการศึกษา	16 (20%)	21 (26.3%)	26 (32.5%)	12 (15%)	1 (1.3%)	4 (5%)	ปานกลาง
22.การส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ	15 (18.8%)	19 (23.8%)	26 (32.5%)	13 (16.3%)	5 (6.3%)	2 (2.5%)	ปานกลาง
23.การส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน	20 (25%)	20 (25%)	23 (28.8%)	10 (12.5%)	6 (7.5%)	1 (1.3%)	ปานกลาง ถึงมาก
24.การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น/การเสนอกฎหมายท้องถิ่น	11 (13.8%)	26 (32.5%)	24 (30%)	10 (12.5%)	5 (6.3%)	4 (5%)	ปานกลาง
25.การส่งเสริมกระบวนการเคลื่อนไหวหรือทุกข์หรือเรียกร้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขปัญหาที่ไม่ได้รับการเยียวยาแล้ว	7 (8.8%)	24 (30%)	26 (32.5%)	15 (18.8%)	5 (6.3%)	3 (3.8%)	ปานกลาง
26.การส่งเสริมกระบวนการรับฟังความคิดเห็น	16 (20%)	21 (26.3%)	28 (35%)	9 (11.3%)	4 (5%)	2 (2.5%)	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	13.25 (16.56%)	23.38 (29.22%)	25.13 (31.41%)	11.13 (13.91%)	4.75 (5.94%)	2.38 (2.97%)	ปานกลาง

Slide 40

ผลการศึกษา

แนวทางการปรับกระบวนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน

- ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน
  - (1) ปัญหาโครงสร้างและการบริหารงานของการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น
  - (2) ปัญหาการสร้างวัฒนธรรมเชิงอำนาจทางการเมืองของท้องถิ่น
  - (3) ปัญหาการขาดกระบวนการที่ส่งเสริมการเมืองภาคประชาชน

Slide 41

ผลการศึกษา

แนวทางการปรับกระบวนการทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน

- แนวทางการปรับกระบวนการทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน
  - (1) แนวทางจากมุมมองประชาชน
  - (2) แนวทางจากมุมมองนักวิชาการ

Slide 42

ข้อเสนอแนะ

- ข้อเสนอแนะต่อองค์การบริหารส่วนตำบลและการกระจายอำนาจเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน
  - (1) ควรสร้างกระบวนการที่จะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เช่น การให้นักเทคนิคซึ่งมีความสามารถในการระดับความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม เป็นผู้นำในการประชุม และการสร้างความชัดเจนให้กับอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อคานอำนาจการปกครองส่วนภูมิภาคจากรัฐส่วนกลาง

Slide 43

ข้อเสนอแนะ

- (2) รูปแบบการปกครองท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบเดียวเหมือนกันทั่วประเทศแต่ควรมีรูปแบบที่หลากหลายขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมความเหมาะสมของท้องถิ่น จะทำให้เกิดการคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารท้องถิ่นมากกว่า
- (3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องมีการปรับรื้อระบบใหม่ให้การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ชาวบ้านได้เป็นตัวแสดงหลักในการจัดสรร และบริหารการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและอย่างเป็นธรรม และเป็นการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว และถูกทางมากกว่าการเป็นเพียงหน่วยงานที่ส่งผ่านประเด็นปัญหาไปยังหน่วยงานรัฐ อย่างเช่น อำเภอ หรือจังหวัด

Slide 44

ข้อเสนอแนะ

- (4) การปฏิรูประบบการคลังท้องถิ่น ให้องค์กรท้องถิ่นเก็บภาษีค่าธรรมเนียมเองได้มากขึ้น ลดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากส่วนกลาง และการเชื่อมโยงกับนักการเมืองระดับชาติ
- (5) การสร้างทัศนคติที่ดีทั้งในหมู่บ้านและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ใช่องค์กรของรัฐ แต่เป็นองค์กรของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

ข้อเสนอแนะ

- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัยในครั้งต่อไป

การกำหนดกรอบการศึกษาที่จำกัดไว้แต่เพียงศึกษาและประเมินบทบาทสถานะของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน มีตัวแสดงหลักอยู่ที่บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผู้วิจัยพบว่ายังไม่ครอบคลุมถึงการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆ ทั้งหมด นอกจากนี้ ยังไม่รวมถึงโครงสร้างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งที่เป็นทางการ เช่น รัฐบาล รัฐสภา พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ รัฐธรรมนูญเกิดจากหลักเกณฑ์ ข้อบัญญัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองที่เกิดขึ้นจริงๆ ในกฎหมายว่าด้วยการกระจายอำนาจ ปี 2540 และโครงสร้างที่ไม่เป็นทางการ เช่น NGOs กลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เวทีประชาชน ซึ่งเป็นตัวแสดงอื่นที่อาจส่งผลต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชนได้ การศึกษาในครั้งต่อไปจึงควรพิจารณาถึงประเด็นแวดล้อมเหล่านี้ด้วย